

Tarptautinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas

Tarpininkavimas gali būti ypač naudingas tarptautiniuose šeimos ginčiuose ir tėvų vykdomo vaikų grobimo atvejais. Šeimos bylų sąvoka apima įvairius ginčus, pradedant grynai privačiomis bylomis ir baigiant bylomis, kuriose dalyvauja viešosios institucijos.

Kas yra tarptautinis tarpininkavimas šeimose teisėje?

Tarptautinis tarpininkavimas šeimos teisėje – procesas, kurį vykdo vienas arba keli nešališki, kvalifikuoti tretieji asmenys (tarpininkai). Tarpininkas neturi teisės priimti sprendimą, tačiau jis padeda šalims vėl pradėti bendrauti ir padeda joms pačioms išspręsti problemą.

Pasiektas susitarimas yra konkrečioms aplinkybėms pritaikytas ginčo sprendimas, kuriuo užtikrinama, kad tėvams priimant sprendimus būtų atsižvelgiama į vaiko interesus, jei byla susijusi su vaiku.

Šeimos teisės sričiai priklauso: tėvų pareigos ir bendravimo teisės, vaiko grobimas, vaiko apsaugos priemonės, vaikų ar buvusių partnerių išlaikymas ir kitos skyrybų ar separacijos pasekmės.

Partneriai skatinami prisiimti atsakomybę už sprendimus, susijusius su jų šeima, ir pirmiausia bandyti konfliktus išspręsti ne per teismą.

Todėl tarpininkavimas gali sudaryti konstruktyvią aplinką pokalbiams ir užtikrinti sąžiningą tėvų bendravimą, kuriame atsižvelgiama ir į vaiko interesus.

Toliau nurodytuose puslapiuose rasite išsamesnės informacijos apie:

- [pagrindinius tarpininkavimo principus ir etapus](#)
- [tarptautinio tarpininkavimo ypatumus](#)
- [tarptautinio tarpininkavimo išlaidas](#)
- [tarptautinio tarpininkavimo teisinį kontekstą](#)

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Kaip tai vyksta?

Jei esate ginčo šalis, dėl tarpininkavimo galite kreiptis visose valstybėse narėse. Kai kuriose valstybėse narėse išbandyti tarpininkavimą ginčo šalims gali pasiūlyti teisėjas.

Jei pasinaudoti tarpininkavimu sutinka visos šalys, pasirinktas tarpininkas nustato tarpininkavimo tvarkaraštį. Tarpininko parinkimo būdas priklauso nuo konkrečios šalies – šią informaciją galite rasti atitinkamų šalių puslapiuose šio puslapio dešinėje.

Teisiniai atstovai gali atlikti svarbų vaidmenį suteikdami šalims sprendimui priimti būtina teisėną informaciją.

Su tarpininko pagalba sudarytus susitarimus šalims prašant galima padaryti priverstinai vykdytinus. Tai galima padaryti, pavyzdžiui, gavus teismo patvirtinimą arba notaro sertifikavimą.

Teisiniai atstovai gali peržiūrėti su tarpininko pagalba sudarytą susitarimą, kad užtikrintų, jog susitarimas teisiškai galiootų visose susijusiose teisės sistemose.

Kodėl turėtumėte tai išbandyti?

- Galite kontroliuoti savo ginčo baigtį.
- Tarpininkavimas patogus, ir jame viską sprendžia ginčo šalis.
- Tarpininkavimas leidžia peržiūrėti ir patikslinti konflikto dalyką.
- Sprendimus priimate ir susitarimus sudarote jūs, tačiau susitarti neprivalote.
- Išbandydami tarpininkavimą, neprarandate teisės pradėti ar tęsti bylinėjimąsi teisme.
- Laimi visos tarpininkavime dalyvaujančios šalys.
- Tarpininkas yra nešališkas ir profesionaliai parengtas pagalbininkas, galintis jums padėti išsiaiškinti patiems.
- Lyginant su teismu, tarpininkavimas santykinai nebrangus.
- Tarpininkavimas vyksta palyginti greitai. Jį lengvai galima paskirti abiem šalims patogiu laiku, procesas gali vykti įvairiose vietose.
- Tarpininkavimas leidžia rasti lanksčius (konkrečioms aplinkybėms pritaikytus) sprendimus ir padeda išlaikyti arba sukurti konstruktyvius šalių santykius ir ryšius ateityje.
- Tarpininkavime galima teisinio atstovo parama ir patarimai.
- Tarpininkavimas gal sumažinti bylinėjimąsi ateityje.

Ši nuoroda veda į puslapį [Rasti tarpininką](#).

Tarpininkavimo ribos

Paaiškėjus, kad byla netinkama tarpininkavimui arba kad viena iš šalių (arba abi) nenori bandyti tarpininkavimo, reikalingas teisminių institucijų įsikišimas. Vertinant bylos tinkamumą tarpininkavimui, ypatingą dėmesį reikia skirti galimų pavojų nustatymui: pavyzdžiui, smurto šeimoje rizikai ir jos laipsniui, piktnaudžiavimui narkotinėmis medžiagomis ar alkoholiu, smurtui prieš vaikus ir kt. Dėl bylos tinkamumo turi būti sprendžiama kiekvienu atveju atskirai, vadovaujantis tarpininko ir tarpininkavimo organizacijos taikomais standartais.

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Paskutinis naujinimas: 18/01/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Belgija

Tarpininkavimas yra reglamentuojamas 2005 m. vasario 21 d. įstatymu. Šeimos taikinamasis tarpininkavimas, kaip ir bet koks kitas tarpininkavimas, gali būti vykdomas teismo procedūros (teisminis tarpininkavimas) arba ne teismo procedūros (savanoriškas tarpininkavimas) būdais.

Tarpininkavimas, kuris inicijuojamas prašant vienai iš šalių arba siūlant teisėjui, – tai procesas, kuriam vykdyti yra reikalingas šalių susitarimas.

Šalys susitaria dėl tarpininko, kurį gali patvirtinti Federalinė tarpininkavimo komisija, paskyrimo (Teismų kodekso 1734 straipsnio pirmą pastraipą). Kiekviena šalis bet kuriuo metu gali užbaigti tarpininkavimą (Teismų kodekso 1729 straipsnis). Gali būti tarpininkaujama viso arba dalies ginčo nagrinėjimo metu (Teismų kodekso 1735 straipsnio 2 dalis).

Visais atvejais nagrinėjant Šeimos reikalų teismo bylas, kai tik šalys pateikia prašymą, Teismo kancleris jas informuoja apie tarpininkavimo galimybę ir joms suteikia visą reikalingą informaciją apie ginčo perdavimą tarpininkavimui (Teismų kodekso 1253b/1 straipsnis). Ištuokos dėl nesutaikomų sutuoktinių prieštaravimų atveju teisėjas gali nurodyti atidėti procedūrą ne ilgesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui, kad šalys galėtų daugiau sužinoti apie tarpininkavimą (Teismų kodekso 1255 straipsnio 6 dalies antra pastraipa). Tačiau Šeimos reikalų teismo draugiško ginčų sprendimo teisėjų kolegijos pabrėžia sutaikinimo koncepciją (Teismų kodekso 731 straipsnis), – šie teisėjai siekia sutaikyti šalis, net jeigu byloje jie neatsako už galutinį sprendimo priėmimą. Iš tiesų pagal Teismų kodeksą tarpininkavimo proceso metu teisėjas negali būti tarpininku.

Tarpininkaujant yra užtikrinamas visiškas konfidencialumas ir tarpininkas yra įpareigotas saugoti profesinę paslaptį (Teismų kodekso 1728 straipsnio 1 dalis).

Tarpininkavimo procedūrą sudaro trys etapai:

- tarpininko, kurį pasirenka teisėjas, paskyrimas,
- bylos atidėjimas vėlesniam laikui, už kurį atsako teisėjas, nustatantis išankstinį atlygį už paslaugas,
- tarpininkavimo rezultatai: jeigu tarpininkavimas baigiamas, šio susitarimo sąlygas šalys turi įforminti raštu (susitarimas dėl tarpininkavimo) ir šį susitarimo dokumentą gali patvirtinti teisėjas. Jeigu tarpininkavimas neužbaigiamas, šalys gali inicijuoti (arba tęsti) teisminį procesą arba bendru susitarimu prašyti, kad būtų paskirtas kitas tarpininkas.

Mokėtinus mokesčius, išlaidas ir mokėjimo sąlygas šalys ir tarpininkas nustato iš anksto.

Nuoroda į nacionalinę interneto svetainę, kurioje pateiktas šeimos teisės klausimais akredituotų tarpininkų sąrašas: <http://www.fbc-cfm.be/fr/trouver-un-mediateur>

Nuoroda į nacionalinę interneto svetainę, kurioje pateikta informacija apie šeimos taikinamąjį tarpininkavimą arba bendroji informacija apie taikinamąjį tarpininkavimą: <http://www.fbc-cfm.be/fr/mediation>

Nuoroda į nacionalinius teisės aktus, kuriais reglamentuojamas šeimos taikinamasis tarpininkavimas: <http://www.fbc-cfm.be/fr/content/national-0>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 17/01/2017

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Čekija

Čekijoje mediacija reglamentuojama Įstatymu Nr. 202/2012 dėl mediacijos (toliau – įstatymas), kuris įsigaliojo 2012 m. rugsėjo 1 d. ir kuriuo įgyvendinama Direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų.

Įstatymu reglamentuojama mediacijos civilinėse bylose (įskaitant šeimos bylas) teisinė tvarka. Tam, kad mediatorius būtų įtrauktas į mediatorių registrą ir įgaliotas dirbti mediatoriumi pagal įstatymą, jis turi išlaikyti specialų egzaminą.

Jei tai naudinga ir tinkama, teismas gali įpareigoti šalį ne ilgiau kaip trims valandoms susitikti su registruotu mediatoriumi ir kartu sustabdyti bylos nagrinėjimą. Jeigu šalis be pagrįstos priežasties atsisako dalyvauti susitikime su mediatoriumi, teismas gali nubausti šią šalį, atsisakydamas priteisti dalį bylinėjimosi išlaidų arba išimtiniais atvejais – visas išlaidas, jeigu šalis laimi bylą.

Nuoroda į Čekijos interneto svetainę, kurioje pateikiamas registruotų mediatorių, dalyvaujančių šeimos bylose, sąrašas:

http://mediatori.justice.cz/MediatorPublic/Public/FR003_ZverejneniVybranychUdaju.aspx

Nuoroda į Čekijos interneto svetainę, kurioje pateikiama informacija apie mediacijos procesą šeimos bylose arba mediaciją apskritai:

tokios interneto svetainės nėra.

Nuorodos į interneto svetaines, kuriose galima susipažinti su Čekijos teisės aktais, kuriais reglamentuojama mediacija šeimos bylose:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6196>

http://www.cak.cz/assets/zakon-o-mediaci_aj.pdf (įstatymo tekstas anglų kalba)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 06/03/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Vokietija

Trumpa šeimos mediacijos Vokietijoje apžvalga

Ištrauka iš Federalinės teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerijos (*Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz*) išleisto „Santuokos teisės“ („*Eherecht*“) leidinio, p. 73:

„6.2.5 Šeimos mediacija

Separaciją išgyvenančios ar santuoką nutraukiančios poros dažnai nori draugiškai palaikyti šeimos santykius. Tokiais atvejais mediacija yra puiki teismo proceso alternatyva.

Mediacija teisiškai reglamentuota Mediacijos įstatymu (*Mediationsgesetz*), kuris įsigaliojo 2012 m. liepos 26 d.

Mediacija padeda šalims surasti draugišką ginčo sprendimą dalyvaujant nešališkam asmeniui (mediatoriui). Mediatorius nėra įgaliotas priimti sprendimo, atsakomybę už sprendimą prisiima mediacijos dalyviai.

Tai reiškia, kad, skirtingai nei teismo byloje, galima nustatyti tikruosius dalyvaujančių šalių interesus ir poreikius ir remtis jais priimant sprendimą, pritaikytą individualiam ginčui. Teismo sprendimu gali būti mažiau atsižvelgiama į byloje dalyvaujančių šalių interesus. Todėl dalyvaujančios šalys paprasčiau sutinka su mediacijos sprendimais ir ilgainiui jie paprastai būna veiksmingesni. Surengus mediaciją gali būti sudaromi susitarimai, pavyzdžiui, dėl išlaikymo, turto, tėvų pareigų ar teisės bendrauti.

Nagrinėdamas ištuokos bylą, teismas gali įpareigoti sutuoktinius atskirai ar kartu dalyvauti nemokamoje informacinėje mediacijos sesijoje arba kitokios formos neteismo ginčų sprendimo procedūroje, per kurią, padedant teismo paskirtam asmeniui ar įstaigai, būtų gvildenami susiję klausimai [1] ir įpareigoti šalį patvirtinti savo dalyvavimą (įstatymo dėl procedūros šeimos bylose ir ne ginčo

teisenos – *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* (FamFG) 135 straipsnis). Ši teismo nutartis negali būti priverstinai vykdoma. Tačiau priimdamas sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo teismas gali atsižvelgti į tokios nutarties nesilaikymą (FamFG 150 straipsnio 4 dalis).

Tas pats taikytina byloms dėl vaikų pagal FamFG 156 straipsnio 1 dalies 3 ir 5 sakinius ir 81 straipsnio 2 dalies 5 punktą. Tokiais atvejais teismas taip pat gali įpareigoti tėvus dalyvauti informacinėje mediacijos sesijoje arba kitokios formos neteisminio ginčų sprendimo procedūroje. Ši nutartis negali būti vykdoma priverstinai, tačiau teismas gali atsižvelgti į jos nevykdymą priimdamas sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo byloje.

Nuorodos į Vokietijos interneto svetaines, kuriose galima rasti informaciją apie šeimos bylų mediatorius

Mediation bei internationalen Kindschaftskonflikten (MiKK e. V.), Fasanenstraße 12, 10623 Berlynas, Vokietija (mediacija tarptautinėse bylose, susijusiose su vaikais)

<http://www.mikk-ev.de/>

– *Zentrale Anlaufstelle für grenzüberschreitende Kindschaftskonflikte beim Internationalen Sozialdienst im Deutschen Verein* (ZAnK), Michaelkirchstraße 17/18, 10179 Berlynas, Vokietija (mediacija tarptautinėse bylose, susijusiose su vaikais)

<http://www.zank.de/>

Nuorodos į Vokietijos interneto svetaines, kuriose galima rasti informaciją apie šeimos mediaciją arba mediaciją apskritai

– *Bundesverband Mediation e.V.* (BM), Wittestr. 30 K, 13509 Berlynas

<http://www.bmev.de/>

– *Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V.* (BAFM), Spichernstraße 11, 10777 Berlynas

<http://www.bafm-mediation.de/>

Nuorodos į Vokietijos teisės aktus dėl šeimos mediacijos

– Federalinė teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerija, Mohrenstraße 37, 10117 Berlynas

<http://www.bmjv.de/>

– Įstatymas dėl mediacijos ir kitų neteisminių ginčų sprendimo būdų skatinimo (*Gesetz zur Förderung der Mediation und anderer Verfahren der außergerichtlichen Konfliktbeilegung*) (BGBl. (*Bundesgesetzblatt*, Federalinės teisės leidinys) 2012 I dalis, 2012 m. liepos 25 d. Nr. 35)

<http://www.bmjv.de/SharedDocs/Abteilungen/DE/AbtR/RA1.html?nn=1470004>

---

[1] Susiję klausimai apima ginčus dėl santuokinio turto režimo, teisės į pensiją nustatymo, alimentų, santuokinio būsto ir namų ūkio išlaidų.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 03/11/2017

Tarptautinis šeimos taiknamasis tarpininkavimas - Estija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Šeimos mediacija (šeimos taikinamasis tarpininkavimas) arba mediacija ginčiuose dėl ištuokos pirmiausia skirta santuoką nutraukiantiems arba skyrium gyvenantiems tėvams, kuriems reikalinga nešališko specialisto pagalba, kad jis tarpininkautų, kai tėvų nuomonės išsiskiria, padėtų jiems bendrauti ir bendradarbiauti tarantis dėl vaikų ir sudaryti susitarimus šiais klausimais. Mediacijos proceso tikslas yra ne tiek sutaukinti šalis, kiek sudaryti įgyvendinamus susitarimus.

Nuo 2015 m. balandžio mėn. ši paslauga teikiama ir finansuojama toliau nurodytais būdais:

1. paslaugą paveda teikti vietos valdžia, kurios teritorijoje gyvena vaikas, ir ji iš dalies finansuoja šią paslaugą;
2. pradedamas teismo procesas, šalis mediacijai nukreipia teisėjas ir šalys ją finansuoja pačios, o jeigu galima – prašo valstybės teisinės pagalbos;
3. vieno iš tėvų, kuris yra informuotas, iniciatyva ir jam finansuojant arba nukreipiant mediacijai per Estijos mediatorių asociaciją (šalys pačios finansuoja mediaciją).

Mediacijos proceso kaina, kurią sumoka šalys, priklauso nuo regiono. Taline ir kituose didesniuose Estijos miestuose mediacijos sesijos kaina yra 50–70 EUR, o kitose šalies dalyse – 30–50 EUR. Viena sesija trunka 90 min, šalims gali tekti dalyvauti 5–6 susitikimuose.

Šeimos mediacijos paslaugą gali teikti psichologijos specialistai, socialinio sektoriaus darbuotojai (taip pat vaikų apsaugos ir socialinio darbo specialistai) arba teisininkai, baigę specialiuosius mokymus ir turintys atitinkamą profesinį pažymėjimą; šių specialistų kontaktiniai duomenys pateikiami [Estijos mediatorių asociacijos](#) interneto svetainėje, apygardos teismų ir vietos valdžios institucijų interneto svetainėse.

Estijoje šeimos mediacijos paslauga reglamentuojama šiais teisės aktais:

- [Taikinimo įstatymu](#);
- [Socialinio aprūpinimo įstatymas](#);
- [Šeimos teisės įstatymas](#) ir
- [Civilinio proceso kodeksas](#)

Vienas iš Estijos vyriausybės 2015–2016 m. veiksmų programos prioritetų yra stiprinti vaikų apsaugos sistemą, taip pat plėtoti šeimos mediacijos paslaugą. Socialinių reikalų ministerija ir Teisingumo ministerija dabar bendradarbiauja rengdamos pasiūlymus, kuriais būtų papildomi ir iš dalies keičiami įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais ši paslauga reglamentuojama, kad ji būtų geriau organizuojama ir finansuojama.

Be to, Estijoje dirba tarptautiniu mastu kvalifikuoti mediatoriai, kompetentingi nagrinėti tarptautines mediacijos bylas, kuriose vienas iš tėvų išsivežė vaiką į valstybę, kuri nėra nei vaiko gimtoji, nei jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybė. Darbinės kalbos yra estų, anglų, rusų ir suomių. Su mediatoriais galima susisiekti asociacijos [e. paštu](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 03/04/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Graikija

Šeimos mediacija

Šeimos mediacija – neteisminė šeimos ginčų (t. y. finansinių ginčų ir ginčų, susijusių su sutuoktinių nuosavybės teise, panašių ginčų, kylančių iš bendro gyvenimo ar tėvų ir vaikų tarpusavio santykių, taip pat kitų šeimos ginčų) sprendimo forma, kai šalims padedama surasti bendrai priimtina sprendimą.

I. Mediacijos *institutas* (*διαμεσολάβηση*) Graikijos teisinėje sistemoje įtvirtintas Įstatymu Nr. 3898/2010 dėl mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose (Vyriausybės leidinys, I serija, Nr. 211/16-10-2010), kuriuo įgyvendinta 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB.

Pagal Įstatymo Nr. 3898/2010 2 straipsnį „privatinės teisės reglamentuojamus ginčus šalys susitarusios gali spręsti mediacijos būdu, jeigu dėl jų ginčo dalyko šalys gali priimti sprendimą“, o šio įstatymo 8 straipsnyje numatyta, kad „1. Šalys arba jų teisėti atstovai, o jei tai juridiniai asmenys – jų atstovai, dalyvauja mediacijoje kartu su savo advokatu. 2. Mediatorių paskiria šalys arba jų pasirinktas trečiasis asmuo. 3. Suderinęs su šalimis, mediatorius nustato mediacijos tvarką, o panorėjusios šalys gali bet kada ją nutraukti. Mediacijos procesas yra konfidencialus ir neprotokoluojamas. Vykstant mediacijai mediatorius gali bendrauti su šalimis ir susitikti su kiekviena iš jų“. Pasibaigus mediacijos procesui mediatorius privalo surašyti mediacijos protokolą (Įstatymo Nr. 3898/2010 9 straipsnis), išdėstydamas pasiektą susitarimą, kurį pasirašo mediatorius, šalys ir jų advokatai. Jeigu to prašo bent viena iš šalių, mediatorius taip pat privalo pateikti šį protokolą tos vietovės pirmosios instancijos teismui, ir nuo tada jis tampa vykdytinas.

Mediatoriui mokamas valandinis atlygis ne daugiau kaip už 24 valandas, į atlygį įeina pasirengimo mediacijai laikas. Šalys ir mediatorius gali susitarti dėl kitokios užmokesčio tvarkos. Šalys mediatoriaus užmokesčių padengia lygiomis dalimis, nebent jos susitaria kitaip. Kiekviena šalis sumoka savo advokato atlygį. Valandinio atlygio dydis nustatomas ir peržiūrimas Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministro sprendimu.

(Žr. <http://www.diamesolavisi.gov.gr/>)

II. Be to, **Civilinio proceso kodekso 214B straipsnio 1 dalimi**, kuri buvo įtraukta į kodeksą Įstatymo Nr. 4055/2012 7 straipsniu, įtvirtintas teisminės mediacijos *institutas* (*δικαστική μεσολάβηση*); pagal šį straipsnį „privatinės teisės ginčai taip pat gali būti sprendžiami naudojant teisminę mediaciją. Teisminė mediacija nėra privaloma ir gali būti vykdoma prieš iškeliant bylą arba ją nagrinėjant. To straipsnio 3 dalies paskutinėje pastraipoje nurodyta, kad „kiekvienas suinteresuotasis asmuo per jo vardu veikiančią advokatą gali raštu pateikti prašymą perduoti bylą teisėjui mediatoriui“. Toliau tame straipsnyje nurodyta: „4. Teismas, kuriame nagrinėjama byla, atsižvelgdamas į bylos pobūdį ir visas jos aplinkybes, gali bet kada paraginti šalis išspręsti savo ginčą pasitelkus teisminę mediaciją ir, jei šalys sutinka, trumpam, bet ne ilgiau kaip 6 mėnesiams, atidėti bylos nagrinėjimą. 5. Jeigu šalys pasiekia susitarimą, surašomas mediacijos protokolai. Protokolą pasirašo mediatorius, šalys ir jų advokatai, o originalas atiduodamas saugoti pirmosios instancijos teismo, kuriame vyko mediacija, sekretoriatui. <...> Nuo tada, kai pirmosios instancijos teismo sekretoriatui pateikiamas saugoti protokolai, iš kurio aišku, kad šalys susitarė dėl reikalavimo galiojimo, jis tampa vykdytinu dokumentu pagal Civilinio proceso kodekso 904 straipsnio 2 dalies c punktą.

Teisminės mediacijos išlaidos reglamentuojamos Įstatymu dėl teisinės pagalbos teikimo mažas pajamas gaunantiems piliečiams (Įstatymas Nr. 3226/2004).

Dvi svarbios nuostatos yra naujasis **Civilinio proceso kodekso 116A straipsnis** (įtrauktas Įstatymo Nr. 4335/2015 1 straipsnio 2 dalimi), kuriame nurodyta, kad „visais bylos nagrinėjimo etapais ir visose bylose teismas skatina <...> pasirinkti mediaciją kaip priemonę ginčui išspręsti ne teisme“, ir **Civilinio proceso kodekso 214C straipsnis**, kuriame nurodyta, kad „teismas siūlo šalims pasitelkti mediaciją, jeigu ji tinka atsižvelgiant į bylos aplinkybes. Jeigu teismo pasiūlymas priimamas, bylos nagrinėjimas atidedamas 3 mėnesiams. Taip daroma ir tuomet, kai šalys pačios nusprendžia pasinaudoti mediacija nagrinėjant bylą“.

Graikijoje nėra teisės aktų, kuriais būtų konkrečiai reglamentuojama šeimos mediacija, todėl taikomos pirmiau nurodytos bendrosios mediacijos ir teisminės mediacijos taisyklės.

Dvikultūrių šeimų atveju, jei porą sudaro skirtingų šalių piliečiai (sutuoktiniai ar partneriai, gyvenantys ne santuokoje), ištuokos ar išsiskyrimo atveju kyla ne tik įprasti klausimai, susiję su šeimos ginčiais (pvz., tėvų pareigos, globa, bendravimas su vaiku, vaiko išlaikymas, turiniai sutuoktinių klausimai) – tarpvalstybinėse bylose gali kilti ir didesnių problemų, pavyzdžiui, dėl vaiko grobimo.

Tokiais atvejais tikrai galima taikyti pirmiau nurodytas taisykles dėl mediacijos ir teisminės mediacijos; jos atitinka tokiems atvejais taikytinas 1980 m. Hagos konvencijos 7 straipsnio 2 dalies c punkto bei Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 (Reglamentas „Bruselis IIa“) 55 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatas.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 18/01/2017

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Ispanija

⚠ Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (es) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1 Sutuoktinių taikinimo procedūra

Sutuoktinių taikinimas Ispanijoje visiškai neprivalomas, o siekiant palengvinti jį tais atvejais, kurie, be kita ko, susiję su tarpvalstybinio sutuoktinių taikinimu, pagal bendruosius taikinimo teisės aktus aiškiai leidžiama šią procedūrą rengti per vaizdo konferenciją arba kitomis elektroninėmis priemonėmis, kuriomis galima perduoti balsą ar vaizdą. Šalys gali kreiptis dėl taikinimo prieš teismui pradėdant nagrinėti bylą arba jau tada, kai ji nagrinėjama, ir net po to, kai ji išnagrinėta, kad pakeistų bylos baigtį arba kad būtų lengviau įvykdyti teismo sprendimą. Jeigu šalys kreipiasi taikinimo prieš pradėdant nagrinėti bylą ir pasiekia susitarimą, teisinis procesas paspartinamas, nes šalys pasirenka supaprastintą procedūrą ir abi pateikia susitarimą Šeimos bylų teismui (*Juzgado de Familia*), o teismas patvirtina susitarimą, jei jis neprieštarauja teisei arba sutuoktinių nepilnamečio ar neįgalaus vaiko interesams, jei pora turi tokių vaikų. Be to, jei šalys neturi nepilnamečių ar neįgalių vaikų, jos taip pat gali nuspręsti pateikti susitarimą tiesiai notarui, kuris užregistruoja jį kaip notarinį aktą ir tada šis susitarimas įgyja teismo sprendimo galią.

Jeigu teismo procesas prasidėjo ir šalys nesikreipė dėl taikinimo, teisėjas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, gali sutikti su tuo, kad šalys kreiptųsi dėl taikinimo, ir Šeimos bylų teismas nukreipia jas į nemokamą informacinę sesiją. Jei šalys nusprendžia kreiptis taikinimo, teismo procesas sustabdomas tik kai to prašo šalys, o jei galiausiai pasiekiamas susitarimas, jį tvirtina teismas. Tačiau jeigu susitarimas nepasiekiamas arba šalys nenorėjo pasinaudoti taikinimu, teismo sprendimas priimamas visais aspektais, dėl kurių šalys nesutaria.

Sutuoktinių taikinimas neįmanomas, jei tarp šalių nagrinėjama byla dėl smurto dėl lyties.

Informacinė sesija yra nemokama, tačiau pats taikinimas kainuoja ir jo išlaidas padengia šalys, nebent jos turi teisę gauti teisinę pagalbą. Visa informacija apie teisinės pagalbos turinį ir gavimą pateikiama

<http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/servicios-ciudadano/tramites-gestiones-personales/asistencia-juridica-gratuita>

2 Sutuoktinių taikintojo profesija ir galimybė kreiptis į taikintoją

Taikintojas turi turėti universitetinį arba aukštesnįjį profesinį išsilavinimą, be to, jis turi būti specialiai išmokytas būti sutuoktinių taikintoju (mokymus rengia šiuo tikslu akredituotos institucijos).

Norint būti sutuoktinių taikintoju nereikalaujama registruotis jokiame registre, tačiau yra įsteigti registrai, kuriuose sutuoktinių taikintojai gali registruotis nacionaliniu (Taikintojų registras ir Taikinimo institucijos, kurių interneto svetainė nurodyta toliau – *Registro de Mediadores e Instituciones de Mediación*) ir autonominių sričių lygmeniu.

Pastaruoju lygmeniu visos autonominės sritys yra įsteigusios viešą taikinimo tarnybą. Daugiau informacijos apie tai pateikiama šių institucijų interneto svetainių taikinimo skiltyje, kurioje daugiau ar mažiau išsamiai paaiškinama, kaip veikia sutuoktinių taikinimo

sistema, ir pateikiama nuoroda į taikintojų registrą (jei jis yra). Be to, interneto svetainėse dažnai pateikiamos taikinimo prašymo formos, kuriose nurodomos specializuotos agentūros, įsteigtos sutuoktinių taikinimui organizuoti.

Siekdami susirasti sutuoktinių taikintoją, turėtumėte nuspręsti, ar taikinimas turėtų vykti jau po bylos iškėlimo, ar nepriklausomai nuo bylos iškėlimo. Jeigu sutuoktinių taikinimo prašoma jau prasidėjus bylai, atitinkamas Šeimos bylų teismas nukreipia šalis į prie jo veikiančias sutuoktinių taikinimo įstaigas, o jeigu taikinimas naudojamas prieš iškeliant bylą ar nesiejant su byla, šaliai reikės kreiptis į sutuoktinių taikintoją. Gali būti naudingi šie informacijos šaltiniai:

- Taikintojų registras ir minėtos nacionalinio lygmens taikinimo institucijos <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/areas-tematicas/registros/mediadores-instituciones>

- Toliau nurodytos Teisingumo ministerijos pasiūlytos institucijos <https://www.administraciondejusticia.gob.es/paj/publico/pagaj/home/>

- Taikinimo tarnybos, kurias provincijoms siūlo Bendroji teismų taryba (*Consejo General del Poder Judicial*) <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion/Organos-judiciales-que-ofrecen-mediacion/Mediacion-Familiar/>

- Įvairių autonominių sričių įsteigtos taikinimo tarnybos. Paprastai informacija pateikiama institucinėse autonominių sričių interneto svetainėse.

Be to, daugiau informacijos apie sutuoktinių taikinimo procedūrą, taikytinus teisės aktus, įvairiose autonominėse srityse veikiančias taikinimo tarnybas ir atitinkamus formalumus pateikiama Bendrosios teismų tarybos interneto svetainėje <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 11/12/2017

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Prancūzija

Europos ir tarptautinėmis bendradarbiavimo priemonėmis skatinama kreiptis dėl tarpvalstybinio taikinamojo tarpininkavimo šeimos bylose, kad ginčus būtų galima išspręsti greitai ir lengvai. Prancūzija įkūrė centrinės administracijos skyrių, skirtą skatinti tarpvalstybines bylas spręsti tarpininkavimo būdu. Be to, yra svarbu pristatyti ir nacionalinę tarpininkavimo reguliavimo tvarką, kurią gali reikėti taikyti nagrinėjant tarpvalstybines bylas.

Nacionalinė norminė sistema:

1995 m. vasario 8 d. Įstatymu Nr. 95-125, po kurio priimtas 1996 m. liepos 22 d. dekretas Nr. 2012-66, Prancūzijoje buvo įgyvendinta teismo tarpininkavimo sistema. Bet kuris ginčą sprendžiantis teisėjas gali, gavęs šalių pritarimą, paskirti tarpininką, kuris yra kvalifikuota, nešališka ir nepriklausoma trečioji šalis.

1995 m. vasario 8 d. įstatymas buvo iš dalies pakeistas 2011 m. lapkričio 16 d. Potvarkiu Nr. 2011-1540, kuriuo į nacionalinę teisę buvo perkelta 2008 m. gegužės 21 d. Direktyva 2008/52/EB. Šiuo įstatymu tarpininkavimas apibrėžiamas kaip struktūrinis procesas, kurio metu dvi ar daugiau šalių stengiasi pasiekti susitarimą, kad su trečiosios šalies pagalba taikiai išspręstų kilusį ginčą. Šiuo įstatymu nustatoma bendra įvairiems tarpininkavimo būdams taikoma sistema.

Šeimos taikinamojo tarpininkavimo veiklai vykdyti 2003 m. gruodžio 2 d. dekretu ([Socialinės veiklos ir šeimos kodekso R.451-66 ir paskesni](#) straipsniai) ir 2004 m. vasario 12 d. ir 2012 m. kovo 19 d. nutarimais buvo nustatytas valstybinis diplomatas. Tačiau šiuo metu, norint verstis tarpininko šeimos klausimais profesija, šis diplomatas nėra privalomas, ir šeimos taikinamasis tarpininkavimas nėra reglamentuojama profesija.

Tarpininkai dirba arba asociacijose, arba privačios praktikos įstaigose.

Šeimos taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas:

- 1) prieš pradėdant teismo procesą, – tai vadinamasis įprastinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas; šiuo atveju šalys kreipiasi į tarpininką tiesiogiai;
- 2) vykstant teismo procesui: Civilinio proceso kodekso 1071 straipsnis, Civilinio kodekso 255 straipsnis ir 373-2-10 straipsnis;
  - šeimos bylas nagrinėjantis teisėjas gali pasiūlyti šalims taikyti tarpininkavimo priemonę, ir, gavęs jų sutikimą, paskirti tarpininką šeimos klausimais. Jis ir suteiks tarpininkavimo paslaugas;
  - šeimos bylas nagrinėjantis teisėjas gali nurodyti šalims susitikti su tarpininku šeimos klausimais. Jis joms suteiks informacijos apie šeimos taikinamojo tarpininkavimo tikslą ir procesą.

Susitarimą, kuris bus pasiektas šeimos taikinamojo tarpininkavimo proceso pabaigoje, turės patvirtinti šeimos bylas nagrinėjantis teisėjas (Civilinio proceso kodekso 1534 ir 1565 bei tolesni straipsniai). Teisėjas patvirtina susitarimą, išskyrus atvejus, kai nustatoma, kad nebuvo atsižvelgta į visus vaiko interesus ir kad tėvų sutikimas nebuvo duotas laisva valia (Civilinio proceso kodekso 373-2-7 straipsnio 2 pastraipa) arba, vertinant bendrai, kad susitarimas gali kelti grėsmę viešajai tvarkai.

Išlaidos: pirmas informacinis pokalbis su tarpininku šeimos klausimais asmeniui, galinčiam pasinaudoti tokia teise, yra nemokamas. Tačiau šalys, kurioms teikiamos šeimos taikinamojo tarpininkavimo paslaugos, turi sumokėti tam tikrą mokestį, nustatytą pagal viešą tarifų skalę, taikomą tarpininkavimo paslaugoms; šis mokestis turi būti mokamas už kiekvieną susitikimą ir už kiekvieną asmenį, ir yra nustatomas atsižvelgiant į šalių pajamas. Kai asmeniui suteikiama teisinė pagalba, valstybė apmoka šeimos taikinamojo tarpininkavimo išlaidas, o pagal viešą tarifų skalę yra numatytas advokatų atlygio priedas, kuris sumokamas kiekvieną kartą, kai šeimos bylas nagrinėjantis teisėjas nurodo taikyti tarpininkavimo priemonę.

- Nuoroda į taikytinas Civilinio proceso kodekso nuostatas: [čia](#)
- Nuoroda į [tinklalapį, kuriame pateikiama Teisingumo ministerijos informacija](#) apie šeimos taikinamąjį tarpininkavimą
- Nuoroda į tinklalapį, kuriame pateikiami tarpininkų sąrašai: jeigu norite rasti arčiausiai jūsų esantį šeimos taikinamojo tarpininkavimo paslaugas teikiantį biurą, atlikite paiešką: skiltyje „Kategorijos“ įvedę reikšminį žodį „šeimos taikinamasis tarpininkavimas“: [Teismai pagal regionus](#).

Tarptautinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas

Tarptautinėmis bendradarbiavimo šeimos bylose priemonėmis skatinama kreiptis dėl tarptautinio taikinamojo tarpininkavimo šeimos bylose (1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencija ir reglamentas „Briuselis IIa“), kad būtų galima draugiškai susitarti dėl vaiko grąžinimo tarptautinio vaikų grobimo atveju arba susitarti dėl galimybės naudotis tėvų teise bendrauti su vaiku.

Suinteresuotieji asmenys gali:

1) kreiptis į asociacijose arba privačios praktikos įstaigose dirbančius tarpininkus (tarpininkų, galinčių dalyvauti nagrinėjant tarptautines šeimos bylas, sąrašas yra pateiktas interneto svetainėje šiuo adresu: <http://www.justice.gouv.fr/26139> (arba spustelėkite [čia](#)).

2) dėl tarpininkavimo kreiptis į specialiai tam skirtą centrinės administracijos skyrių. Prancūzijos teisingumo ministerijoje yra įkurtas tarptautinio tarpininkavimo šeimos bylose skyrius ([CMFI](#)). Kiekvienos naujos tarpvalstybinės bylos atveju šis skyrius siūlo savo pagalbą prieš pradėdant teismo procesą, vykstant teismo procesui ir (arba) pasibaigus teismo procesui, kaip papildomą priemonę. Apie pasiektus susitarimus, jei taikytina, po to, kai šalių teisiniai patarėjai juos patvirtins, bus pranešta atitinkamų valstybių teismams.

Centrinės valdžios institucija, gavusi vieno iš tėvų prašymą suteikti tarptautinio taikinamojo tarpininkavimo šeimos bylose paslaugas, pateikia pasiūlymą kitam iš tėvų. Šiomis paslaugomis šalys privalo naudotis **savo noru: tarptautinio taikinamojo tarpininkavimo šeimos bylose procesas negali būti pradėtas priverstinai**.

Specialus centrinės administracijos skyrius, teikdamas pagalbą, susijusią su tarptautiniu taikinamuoju tarpininkavimu šeimos bylose, kiekvieno iš tėvų atžvilgiu užtikrina nešališkumą ir visišką konfidencialumą.

Tarpininkavimo paslaugos, kurias teikia Teisingumo ministerijos tarptautinio taikinamojo tarpininkavimo šeimos bylose skyrius, yra nemokamos. Prašymas kartu su dokumentais, susijusiais su Prancūzijoje ar užsienyje šiuo metu vykstančiais ar anksčiau įvykusiais teismo procesais, turi būti siunčiamas paštu toliau nurodytu adresu:

Ministère de la Justice

Direction des affaires civiles et du Sceau – BDIP

Cellule de médiation familiale internationale

13 place Vendôme

75 042 Paris Cedex 01

Be to, prašymą galima siųsti ir el. paštu: ✉ entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr

Prancūzijos teisingumo ministerijos (tarptautinio taikinamojo tarpininkavimo šeimos bylose skyriaus) interneto svetainės nuoroda:

✉ <http://www.justice.gouv.fr/justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/la-mediation-21106.html>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 19/01/2017

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Kroatija

TARPININKAVIMAS ŠEIMAI

2015 m. lapkričio 1 d. Kroatijos Respublikoje įsigaliojo naujasis Šeimos įstatymas (*Obiteljski zakon; Narodne novine* (Oficialusis leidinys Nr. 103/15)). Jį sudaro 10 atskirų dalių, o septintojoje atskiroje dalyje reglamentuojama privalomojo konsultavimo ir tarpininkavimo šeimai sritis.

Privalomasis konsultavimas – tai būdas padėti šeimos nariams susitarti dėl šeimos santykių, ypač didelį dėmesį skiriant šeimos santykių, susijusių su vaiku, apsaugai ir tam, kokie gali būti teisiniai padariniai, jei nepavyksta susitarti ir iškeliama byla, kurioje sprendžiama dėl asmeninių vaiko teisių. Privalomąjį konsultavimą vykdo kompetentingo socialinės rūpybos centro pagal vaiko nuolatinę arba laikinąją gyvenamąją vietą arba sutuoktinių ar ne santuokoje gyvenančių partnerių pastarąją bendrą nuolatinę arba laikinąją gyvenamąją vietą specialistų grupė. Pagal Šeimos įstatymą privalomasis konsultavimas nevykdomas prieš pradėdant vykdymo ir apsaugos priemonių procesus. Šeimos nariai privalomosiose konsultacijose dalyvauja asmeniškai, ne per įgaliotinį.

Privalomasis konsultavimas rengiamas: 1) prieš iškeliant bendrą nepilnametį vaiką turinčių sutuoktinių santuokos nutraukimo bylą ir 2) prieš pradėdant kitą teismo procesą dėl tėvų globos įgyvendinimo ir asmeninių santykių su vaiku. Prieš iškeliant bylą dėl santuokos nutraukimo privalomasis konsultavimas nevykdomas, jei sutuoktinis ar abu sutuoktiniai: 1) yra neveiksnūs ir jei negali suprasti bylos reikšmės ir padarinių net ir padėdant specialistui; 2) negali priimti sprendimų arba 3) jų nuolatinė ar laikinoji gyvenamoji vieta nežinoma.

Privalomasis konsultavimas inicijuojamas vienos šalies prašymu, kuris pateikiamas socialinės rūpybos centrui raštu arba užregistruojamas žodžiu. Gavęs prašymą dėl privalomojo konsultavimo, socialinės rūpybos centras privalo paskirti susitikimą ir sušaukti į jį šalis. Nukrypstant nuo šio reikalavimo, jei socialinės rūpybos centras mano, kad konkrečiomis aplinkybėmis bendras susitikimas neduotų naudos arba jei viena ar abi šalys to prašo dėl pagrįstų priežasčių, šalims paskiriami ir vykdomi atskiri pokalbiai.

Tarpininkavimas šeimai – tai procesas, kuriame šeimos nariai dalyvauja savanoriškai. Taikant išimtį, prieš iškeliant santuokos nutraukimo bylą pirmasis tarpininkavimo šeimai susitikimas yra privalomas.

Tarpininkavimas šeimai – tai procesas, kai šalys mėgina susitarti siekdamas išspręsti šeimos ginčą, padedant vienam arba keliems šeimos tarpininkams. Šeimos tarpininkas – tai nešališkas ir specialiai apmokytas asmuo, įrašytas į šeimos tarpininkų registrą. Pagrindinis tarpininkavimo šeimai proceso tikslas – sudaryti bendros vaiko globos planą ir kitus susitarimus dėl vaiko. Be šio tikslo, tarpininkavimo šeimai proceso metu šalys taip pat gali susitarti dėl visų kitų klausimų, susijusių su turto ir kitais aspektais.

Tarpininkavimas šeimai nevykdomas: 1) tais atvejais, kai socialinės rūpybos centro specialistų grupė arba šeimos tarpininkas įvertina, kad sutuoktiniai negali vienodai dalyvauti tarpininkavimo šeimai procese dėl smurto šeimoje; 2) jei vienas ar abu sutuoktiniai yra neveiksniūs ir negali suprasti proceso reikšmės ir teisinių padarinių net ir padedami specialisto; 3) jei vienas ar abu sutuoktiniai negali priimti sprendimų ir 4) jei sutuoktinio laikinoji ar nuolatinė gyvenamoji vieta nežinoma.

Tarpininkavimas šeimai gali būti vykdomas nepriklausomai nuo teismo proceso prieš iškeliant bylą, jos nagrinėjimo metu arba baigus nagrinėti bylą. Pagal Šeimos įstatymą tarpininkavimas šeimai nevykdomas prieš pradėdant vykdymo ir apsaugos priemonių procesus. Taikant išimtį, vykdymo proceso metu, kai siekiama palaikyti asmeninius santykius su vaiku, teismas gali pasiūlyti šalims dalyvauti tarpininkavimo šeimai procese. Taigi po pokalbio su šalimis ir atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, teismas gali atidėti vykdymą trisdešimčiai dienų ir įpareigoti specialistą pasikalbėti su vaiku arba pasiūlyti šalims dalyvauti tarpininkavimo šeimai procese siekiant išspręsti ginčą; prirėkus teismas gali išsamiau nurodyti, kaip palaikyti asmeninius santykius, priimdamas specialų sprendimą per pokalbį su specialistu ar tarpininkavimo šeimai metu, tačiau teismas to nedaro, jei tarpininkavimo šeimai įgyvendinti nepavyko arba jei būtina imtis skubių veiksmų.

Šeimos tarpininkas ir kiti tarpininkavimo šeimai procese dalyvaujantys asmenys privalo saugoti konfidencialią informaciją ir duomenis, kuriuos jie sužinojo tarpininkavimo šeimai proceso metu, ir neatskleisti jų tretiesiems asmenims, išskyrus toliau nurodytus atvejus: 1) jei tai yra būtina siekiant pateikti informaciją, kad būtų sudarytas arba vykdomas susitarimas, arba 2) jei informaciją reikia pateikti siekiant apsaugoti vaiką, kurio gerovei iškilio pavojus, arba siekiant pašalinti pavojų, kad bus rimtai pažeistas asmens psichinis ir fizinis neliečiamumas. Šeimos tarpininkas privalo pranešti šalims, kokias apimtimi taikomas konfidencialumo principas.

Dėl tarpininkavimo šeimai metu sudaryto susitarimo Šeimos įstatyme nurodyta, kad planas dėl bendros tėvų globos ar kiti susitarimai, sudaryti tarpininkavimo šeimai metu, turi būti rašytiniai ir kad jie prilygs vykdytinam dokumentui, jei šalių siūlymu teismas juos patvirtins ne ginčo teiseną.

Jei šalims nepavyksta susitarti dėl bendros tėvų globos plano arba kitų ginčytinų šeimos santykių, šeimos tarpininkas ataskaitoje dėl tarpininkavimo šeimai sustabdymo nurodo, ar abi šalys aktyviai dalyvavo. Ataskaita dėl tarpininkavimo šeimai sustabdymo įteikiama dalyviams. Šeimos tarpininkas ataskaitą dėl tarpininkavimo šeimai sustabdymo pateikia teismui, kuris dėl tarpininkavimo šeimai buvo sustabdęs bylos nagrinėjimą.

Jei teismo proceso metu šalys abipusiu susitarimu siūlo išspręsti ginčą pasitelkiant tarpininkavimą šeimai, teismas gali sustabdyti bylos nagrinėjimą, – tokiu atveju jis nustato trijų mėnesių terminą, per kurį šalys gali mėginti išspręsti ginčą tarpininkavimo šeimai procese. Jei teismo proceso metu teismas nusprendžia, kad šeimos ginčą galima išspręsti tarpusavio susitarimu, jis taip pat gali siūlyti šalims tarpininkavimą šeimai. Jei šalys susitaria pradėti tarpininkavimo šeimai procesą, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir nustato trijų mėnesių terminą, per kurį šalys gali mėginti išspręsti ginčą tarpininkavimo šeimai procese. Jei šalims per teismo nustatytus tris tarpininkavimo šeimai mėnesius nepavyksta išspręsti ginčo tarpininkavimo šeimai procese arba jei šalys siūlo tęsti teismo procesą dar nepasibaigus šiam terminui, teismas toliau nagrinėja bylą. Prieš nuspręsdamas sustabdyti bylos nagrinėjimą, teismas privalo įvertinti, ar tai yra tinkama, atsižvelgiant į tai, ar būtina imtis skubių veiksmų tais atvejais, kai priimamas sprendimas dėl vaiko teisių ir interesų.

Tarpininkavimo šeimai procese šeimos tarpininkas privalo pranešti dalyviams apie tai, kad jie privalo rūpintis vaiko gerove, ir gali leisti vaikams pareikšti nuomonę tarpininkavimo šeimai procese, jei vaiko tėvai su tuo sutinka.

Tarpininkavimo šeimai procesui vadovavęs šeimos tarpininkas negali dalyvauti surašant ekspertų nuomonės ar šeimos vertinimus ar kaip nors kitaip dalyvauti teismo procese, kuriame nagrinėjamas tarpininkavime šeimai dalyvavusių šalių ginčas, išskyrus įstatymo nustatytus atvejus.

Jei tarpininkavimą šeimai vykdo socialinės rūpybos sistemoje dirbantys šeimos tarpininkai, šalims šeimos tarpininkų paslaugos teikiamos nemokamai. Jei tarpininkavimą šeimai vykdo šeimos tarpininkai, kurie nedirba socialinės rūpybos sistemoje, šalys privalo padengti jų dalyvavimo išlaidas.

Tarpininkavimo šeimai proceso metu atitinkamai taikomos nuostatos, kuriomis reglamentuojamas tarpininkavimas šeimai.

Daugiau informacijos pateikiama:

Šeimos įstatyme (Oficialusis leidinys Nr. 103/15);

Tarpininkavimo šeimai taisyklėse (*Pravilnik o obiteljskoj medijaciji*; Oficialusis leidinys Nr. 106/14);

Tarpininkavimo įstatyme (*Zakon o mirenju*; Oficialusis leidinys Nr. 18/11).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 23/08/2018

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Italija

Sutuoktinių taikinimas yra procesas, kuriuo sunkumų patiriantys sutuoktiniai arba partneriai gali nuspręsti savanoriškai pasinaudoti siekdami išspręsti savo ginčus dalyvaujant vienam arba daugiau tarpininkų. Tarpininkų uždavinys yra palengvinti bendravimą ir padėti porai sureguliuoti ir emocinius, ir materialinius gyvenimo skyrium aspektus (turto padalijimą, išlaikymo mokėjimus, teisės gyventi sutuoktinių būste paskyrimą ir kt.). Jų uždavinys, be kita ko, taip pat yra raginti porą sudaryti tokius susitarimus, kurie geriausiai atitiktų visų šeimos narių poreikius.

Bendri taikinimo aspektai reglamentuojami iš dalies pakeistu 2010 m. kovo 4 d. Teisėkūros dekretu Nr. 28 „2009 m. birželio 18 d. Įstatymo Nr. 69/60 straipsnio įgyvendinimas sprendžiant taikinimo klausimus civiliniuose ir komerciniuose ginčiuose“.

Šiame teisės akte išdėstyta neteisminė ginčų dėl **perduodamų teisių** sprendimo tvarka. Tam tikrais konkrečiais nurodytais klausimais taikinimas yra **būtina sąlyga**, kad dokumentas, kuriuo inicijuojamas procesas, būtų pripažintas leistinu.

Sprendžiant šeimos teisės klausimus išankstinis taikinimas privalomas tik ginčiuose dėl šeimos verslo susitarimų (t. y. sutarčių, kuriomis [verslo savininkas](#) visą arba dalį savo [įmonės](#) perduoda vienam ar keliems palikuonims).

Visuose kituose šeimos ginčiuose taikinimas yra savanoriškas.

Vis dėlto procese dėl vaiko globos teisių teismas gali atidėti sprendimo paskelbimą, kad sutuoktiniai, padedant ekspertams, galėtų pamėginti pasiekti susitarimą pasinaudodami taikinimo galimybe, ypač atsižvelgiant į moralinių ir materialinių vaiko (vaikų) interesų apsaugą.

Taikinimas gali būti vykdomas **viešosiose arba privačiosiose organizacijose arba per jas**, jeigu jos tinkamai įtrauktos į Teisingumo ministerijos tvarkomą **tarpininkavimo organizacijų registrą**.

Taikinimo organizacijų sąrašą galima rasti šioje svetainėje:

<https://mediazione.giustizia.it/ROM/ALBOORGANISMIMEDIAZIONE.ASPX>

Teisę vykdyti taikinimą turi Italijos advokatų taryboje užregistruoti advokatai.

Daugelyje savivaldybių **sutuoktinių taikinimo paslaugomis** galima pasinaudoti šeimos konsultavimo centruose, socialinėse tarnybose ar vietos sveikatos priežiūros įstaigose.

Kita procedūra, kuri nėra tarpininkavimas, tačiau taip pat yra parengta ginčams neteisimine tvarka spręsti – **remiamos derybos**. Jos reglamentuojamos 2014 m. rugsėjo 12 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 132 su pakeitimais, padarytais 2014 m. lapkričio 10 d. Įstatymu Nr. 162.

Remiamos derybos reiškia susitarimą (žinomą kaip „derybų susitarimas“), kuriuo proceso šalys susitaria „geranoriškai bendradarbiaudamos draugiškai išspręsti ginčą“. Kad šis susitarimas galiotų, jis turi būti parengtas raštu, **padedant vienam ar keliems advokatams**, ir turi būti susijęs su perduodamomis teisėmis.

Kitaip negu taikinimo procese pasiekti susitarimai, remiamų derybų susitarimai yra **priverstinai vykdytini** ir reiškia, kad galima užregistruoti teismines hipotekas.

Kaip ir taikinimas, derybos gali būti privalomos arba savanoriškos.

Sprendžiant šeimos teisės klausimus, remiamos derybos visada yra savanoriškos.

Teisės aktuose reglamentuojamos **remiamos derybos su gyvenimu skyriumi ir santuokos nutraukimu susijusiais klausimais**, kad ginčas būtų sureguliuotas gavus sutikimą arba būtų iš dalies pakeistos anksčiau nustatytos sąlygos.

Kai **poros neturi vaikų**, kurie būtų nepilnamečiai (arba neveiksnūs suaugusieji), susitarimas pateikiamas prokurorui prie kompetentingo teismo ir, jeigu prokuroras nenustato pažeidimų, jis praneša advokatams, kad nėra kliūčių sureguliuavimo susitarimui sudaryti.

Jeigu poros turi nepilnamečių (arba neveiksnių suaugusiųjų) vaikų, susitarimas per 10 dienų turi būti nusiųstas prokuratūrai prie kompetentingo teismo, siekiant patikrinti, ar susitarimu apsaugoti vaikų interesai. Jeigu vertinimas teigiamas, prokuroras susitarimą patvirtina. Jeigu vertinimas neigiamas, prokuroras susitarimą siunčia teismo pirmininkui, kuris per kitas 30 dienų sušaukia proceso šalis.

Taip pasiektas ir patvirtintas susitarimas turi **teisminių gyvenimo skyrium ar santuokos nutraukimo nuostatų poveikį ir taikomas vietoj jų**, taip pat šiuo susitarimu pakeičiamos tose nuostatose išdėstytos sąlygos.

Įsigaliojus 2016 m. gegužės 20 d. Įstatymui Nr. 76, proceso šalys taip pat gali naudotis remiamomis derybomis, kai nutraukiama **civilinė tos pačios lyties asmenų partnerystė**.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/02/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Kipras

Kol kas Kipras nėra nustatęs įstatymais įtvirtintos tarpininkavimo procedūros.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/05/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Latvija

Siekiant sukurti palankesnes sąlygas alternatyviems ginčų sprendimo būdams taikyti, Latvijos Respublikoje priimtas Tarpininkavimo įstatymas (galioja nuo 2014 m. birželio 18 d.).

Tarpininkavimo modelis, kurį teismas rekomenduoja taikyti civilinėse bylose, įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. Teisėjams yra pavesta įvairiais proceso etapais (iškėlus bylą, rengiantis nagrinėti bylą, preliminarus bylos nagrinėjimo etapu, per teismo procesą, kol bylos nagrinėjimas iš esmės bus baigtas) siūlyti šalims galimybę ginčą spręsti tarpininkavimo būdu.

Siekiant paskatinti ginčus spręsti tarpininkavimo būdu įgyvendinta keletas projektų:

1. Nemokamos tarpininkavimo konsultacijos, kurias teismuose teikia Sertifikuotų tarpininkų taryba arba kurios teikiamos per tarpininkų skyrius (konsultuojama ir šeimos ginčų klausimais, tačiau ne vien jais)

Nuo 2016 m. rugsėjo 15 d. Teisingumo ministerija ir Sertifikuotų tarpininkų taryba įgyvendina bandomąjį projektą, pagal kurį kiekvienas asmuo, kuris kreipiasi į teismą dėl civilinio ginčo sprendimo, turi galimybę pasinaudoti vienos valandos nemokama sertifikuoto tarpininko konsultacija. Teismo rekomenduojamas nemokamas konsultacijas sertifikuoti tarpininkai teikia keliuose Rygos ir kitų Latvijos miestų teismuose. Per sertifikuoto tarpininko konsultaciją, teikiamą pagal projektą, bylos šalys informuojamos apie tarpininkavimo proceso esmę, eigą ir sąlygas, taip pat įvertinama, ar konkretų ginčą galima išspręsti tarpininkavimo būdu.

2. Projektas „Nemokamas tarpininkavimas šeimos ginčiuose“

Nuo 2017 m. sausio 1 d. asmenys gali gauti valstybės paramą pagal valstybės biudžeto programą ir ją panaudoti penkioms nemokamoms sertifikuoto tarpininko konsultacijoms sprendžiant tėvų nesutarimus, kurie kenkia vaikų interesams, ir ieškant būdų, kaip pagerinti šeimos narių tarpusavio santykius. Pagal projektą valstybės parama skiriama penkioms pirmoms tarpininkavimo konsultacijoms (po 60 minučių), kurias veda sertifikuotas tarpininkas. Konsultacijos šalims yra nemokamos. Jeigu ginčas per penkias konsultacijas neišsprendžiamas, tolesnes paslaugas šalys turėtų apmokėti pačios. Norint įvertinti, ar asmuo atitinka kriterijus, kad galėtų pasinaudoti tarpininkavimo galimybe, reikėtų kreiptis į Sertifikuotų tarpininkų tarybos tarpininką. Informacija apie projektą juo besidomintiems asmenims teikiama per teismus, taip pat perduodama savivaldybėms, socialinėms tarnyboms, šeimos bylų teismams ir pan.

Pagal projektą numatoma pagalbą suteikti 300 porų, padedant vaikų turintiems tėvams išspręsti teismuose jau nagrinėjamus ir teismams dar neperduotus šeiminius ginčus ir nesutarimus. Pagal projektą pirmiausia siekiama išsaugoti santuoką arba bent nesutarimus išspręsti taip, kad vaiko tėvai neprarastų pagarbos vienas kitam, ir užtikrinti, kad tėvai vėliau galėtų bendrauti vienas su kitu ir drauge spręsti įvairius kasdienės vaiko priežiūros, auklėjimo ir lavinimo klausimus.

Projekte dalyvaujančių sertifikuotų tarpininkų sąrašas paskelbtas internete adresu <http://sertificetimediatori.lv/>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 13/06/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Liuksemburgas

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Teisės aktai

Šeimos taikinamajam tarpininkavimui taikomas 2012 m. vasario 24 d. Įstatymas dėl taikinamojo tarpininkavimo civilinėse ir komercinėse bylose ir 2012 m. birželio 25 d. Didžiosios Hercogystės teisės aktas dėl taikintojų šeimos ir teisės klausimais patvirtinimo tvarkos, specialiosios taikintojų mokymo programos ir nemokamos informacinės sesijos surengimo (paskelbimo nuoroda Mém A No 37, 2012 03 05, žr. <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2012/02/24/n1/fo>)

Naujojo Civilinio proceso kodekso 1251-1 straipsnio 2 dalyje nurodytos bylos, kai teismas gali siūlyti šalims šeimos taikinamąjį tarpininkavimą. Tai yra:

- santuokos nutraukimas, susituokusios poros separacija ir registruotą partnerystę sudariusios poros separacija, įskaitant likvidavimą, bendrosios nuosavybės ir nepadalytos nuosavybės padalijimą;
- išlaikymo prievolės, prisidėjimas prie namų ūkio išlaidų, vaiko išlaikymas ir tėvų valdžia.

Procedūra

Šalys gali pasinaudoti taikinamuoju tarpininkavimu, dėl kurio susitarė (*médiation conventionnelle*) arba teisiniu šeimos taikinamuoju tarpininkavimu (*médiation judiciaire familiale*). Taikinamąjį tarpininkavimą pagal sutartį gali inicijuoti bet kuri šalis, neatsižvelgiant į jo dalyką, pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 1251-22 straipsnio 2 dalį, nerengiant jokio teismo ar arbitražo proceso. Taikinamojo tarpininkavimo proceso taisyklės nustatomos rašytinėje sutartyje, kurią pasirašo šalys ir taikintojas. Jeigu taikinamasis tarpininkavimas vykdomas pagal sutartį, šalys gali kviešti teisingumo ministro patvirtintą ar kitą taikintoją.

Jeigu vienas iš naujojo Civilinio proceso kodekso 1215-1 straipsnio 2 dalyje nurodytų kategorijų ginčų perduodamas teismui, teismas gali siūlyti šalims šeimos taikinamąjį tarpininkavimą. Teismas įpareigoja surengti nemokamą informacinę sesiją, kurią veda patvirtintas taikintojas arba taikintojas, kuriam Liuksemburge netaikomi patvirtinimo reikalavimai, jeigu jis atitinka lygiaverčius arba iš esmės panašius reikalavimus kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 1251-3 straipsnio 1 dalį. Kiti susitikimai kainuoja 57 EUR (šis įkainis nustatytas Didžiosios Hercogystės teisės akte). Teismas nustato taikinamojo tarpininkavimo trukmę (ji negali viršyti 3 mėnesių). Tačiau šalys susitarimu gali ją pratęsti. Asmenys, neturintys pakankamai išteklių, gali gauti finansinę paramą bet kuriam teismui patvirtintam šeimos taikinamojo tarpininkavimo procesui.

Svarbu pažymėti, kad susitarimai, sudaryti per tokį procesą, turi tokią pat įrodomąją galią kaip teismo sprendimai. Tokie taikinamojo tarpininkavimo metu sudaryti susitarimai, nesvarbu, ar jie sudaryti užsienyje, ar nacionaliniu lygmeniu, gali būti vykdomi pagal 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų. Apylinkės teismo (*tribunal d'arrondissement*) pirmininkaujančiam teisėjui patvirtinus visą susitarimą ar jo dalį susitarimas tampa vykdytinas. Šeimos taikinamojo tarpininkavimo bylose teismas patikrina, ar susitarimas atitinka viešąją tvarką ir ar jis neprieštarauja vaikų interesams, kad ginčas yra tinkamas spręsti taikinamojo tarpininkavimo tvarka ir kad taikintojas yra šiuo tikslu patvirtintas teisingumo ministro.

Patvirtintų taikintojų sąrašas:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/Liste_des_mediateurs_agrees.pdf

Bendra informacija apie taikinamąjį tarpininkavimą civilinėse ir komercinėse bylose:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/04/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Vengrija

Apsilankykite interneto svetainėje [Tarpininkavimas valstybėse narėse](#), nes joje pateikta informacija apie galimą tarpininkavimą šeimos bylose.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 11/12/2017

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Malta

Taikinamąjį tarpininkavimą reglamentuojantys teisės aktai

Maltoje šioje srityje taikomas Teisės aktų rinkinio 474 skyrius, t. y. [Taikinamojo tarpininkavimo įstatymas](#).

Kas yra taikinamasis tarpininkavimas?

Jei poroje kyla ginčas dėl šeimos klausimų, jie gali kreiptis į taikinimo tarpininką, prašydami padėti jiems pasiekti draugišką susitarimą nesikreipiant į teismą dėl formalių procedūrų. Pagal Maltos įstatymus taikinamasis tarpininkavimas yra privalomas etapas, kurį pora turi praeiti, prieš pareikšdama ieškinį dėl skyrybų Civiliniam teismui (Šeimos bylų skyriui).

Kas yra taikinimo tarpininkas ir koks jo vaidmuo?

Taikinimo tarpininko uždavinys yra padėti šalims pasiekti draugišką susitarimą. Jis yra nešališkas ir nepriklausomas teismo paskirtas asmuo. Kai kuriais atvejais šalys pačios pasirenka taikinimo tarpininką už tam tikrą mokestį. Visi taikinimo tarpininkai turi reikiamą kvalifikaciją atlikti savo pareigas. Daugelis jų taip pat dirba šeimos gydytojais, socialiniais darbuotojais arba advokatais.

Jei vėliau šalys kreipiasi į teismą, taikinimo tarpininkas negali teikti parodymų apie tai, kas buvo kalbėta taikinimo tarpininkavimo procedūrų metu.

Kas gali kreiptis dėl taikinamojo tarpininkavimo?

Taikinamasis tarpininkavimas gali būti pasitelkiamas siekiant:

- gyvenimo skyrium arba santuokos nutraukimo (pastaruoju atveju, jei sutuoktiniai atskirai gyveno ketverius metus arba ilgiau);
- išlaikymo iš sutuoktinio;
- sureguliuoti klausimus dėl vaiko, gimusio ne santuokoje, pavyzdžiui, dėl tokio vaiko priežiūros ir globos, lankymo teisių ir išlaikymo;
- pakeisti gyvenimo skyrium arba santuokos nutraukimo sutartį;

- pakeisti sutartį, reglamentuojančią vaiko priežiūrą ir globą, lankymo teises arba išlaikymą.

Kad galėtų kreiptis dėl taikinamojo tarpininkavimo, asmuo neprivalo būti susituokęs.

Kaip pradedama taikinamojo tarpininkavimo procedūra ir kas ją sudaro?

Norėdama kreiptis dėl taikinamojo tarpininkavimo, suinteresuotoji šalis turi pateikti teismo kancleriui adresuotą raštą, prašydama leidimo pradėti taikinamojo tarpininkavimo procedūrą. Šiame rašte turi būti nurodyti abiejų šalių vardai ir pavardės bei adresai ir bent jau šį raštą pateikiančio asmens tapatybės kortelės kodas. Nereikalaujama, kad raštas būtų pasirašytas advokato. Raštas pateikiamas Šeimos teismo sekretariatui, ir šis procesas yra visiškai nemokamas.

Taikinamąjį tarpininkavimą taip pat galima pradėti pateikiant pažymą, tačiau ši procedūra taikoma, kai abi suinteresuotosios šalys jau yra susitarusios dėl daugumos teisinių klausimų. Pažymoje nurodoma ta pati informacija kaip ir rašte, išskyrus tai, kad šalys dar pateikia jų advokatų arba bendro notaro parengtą sutarties projektą. Pažymą turi pasirašyti abi šalys ir notaras arba abu advokatai ir notaras.

Pateikus raštą arba pažymą, iš teismo sudaryto sąrašo paskiriamas taikinimo tarpininkas. Šalys, tarpusavyje susitarusios, gali pasirinkti taikinimo tarpininką ir pačios. Taikinimo tarpininkas privalo paštu atsiųsti šalims pranešimą su nurodyta atvykimo į teismą data. Posėdžiai vyksta atskirame kambaryje, dalyvaujant tik taikinimo tarpininkui ir, šalių pageidavimu, jų advokatams. Taikinamajam tarpininkavimui nebūtinai advokato dalyvavimas.

Taikinimo tarpininkas privalo išsiaiškinti su šalimis galimybę susitaikyti. Jeigu taikinimo tarpininkas jaučia, kad yra vilties išsaugoti poros santuoką arba santykius, jis gali siųsti juos konsultacijai ir sustabdyti taikinamąjį tarpininkavimą. Jeigu šalys jaučia, kad jų santuoka arba santykiai nebegali tęstis, taikinimo tarpininkas privalo padėti šalims pasiekti susitarimą dėl jų vaikų ir turto.

Šalims pasiekus susitarimą, taikinimo tarpininkas paruošia sutarties projektą ir jį perskaito ir, jeigu šalys yra patenkintos sutarties turiniu, taikinimo tarpininkas privalo oficialiai pateikti sutartį sekretariatui, kad ją peržiūrėtų teisėjas. Teisėjui patvirtinus sutartį, šalys gali vykti pas notarą, kuris viešai paskelbia ir įformina sutartį.

Jei šalys negali susitarti, taikinimasis tarpininkavimas baigiamas ir šalys įgaliojamos kreiptis į teismą. Šalys privalo pradėti teismines procedūras Civiliniame teisme (Šeimos bylų skyriuje) per du mėnesius nuo taikinamojo tarpininkavimo pabaigos. Per minėtą laikotarpį nepradėjus teisminių procedūrų, pora turės iš naujo pradėti taikinamojo tarpininkavimo procedūras.

Ką daryti, jei viena iš šalių gyvena užsienyje?

Tarptautinis ginčas – tai ginčas, kuri bent vienos iš šalių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta (yra Maltoje, o kitos šalies nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje tą dieną, kai:

- po iškilusio ginčo šalys susitaria pasinaudoti taikinamuoju tarpininkavimu;
- taikyti taikinamąjį tarpininkavimą nurodo teismas;
- įsipareigojimas naudotis taikinamuoju tarpininkavimu atsiranda pagal nacionalinę teisę; arba
- jei teismas priėmė įsakymą arba nutartį – nuo tokio įsakymo arba nutarties datos.

Tokiu atveju asmuo, kurio nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra užsienyje, atvyksta į Maltą arba suteikia įgaliojimus advokatui Maltoje jam atstovauti, o po to atvyksta į Maltą tik pasirašyti sutarties dėl skyrybų. Kita vertus, jeigu asmuo, kurio nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra Maltoje, nežino, kur gyvena jo (jos) partneris (-ė), jis (ji) turi pateikti taikinamojo tarpininkavimo raštą, prisiekusiai nurodydamas (-a) šį faktą. Raštas nedelsiant išnagrinėjamas ir minėtas asmuo iškelia bylą prieš teismo paskirtą nedalyvaujančio asmens atstovą.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 11/01/2018

Mediacija leidžiama visais atvejais, itin dažnai ji pasitelkiama civilinės ir administracinės teisės srityse. Mediacija vyksta savanoriškai. Nyderlanduose rengiamas teisės aktas, kuriame numatomos jos kokybės gerinimo priemonės.

Nyderlanduose yra keli mediacijos tarpininkų registrai. MfN yra didžiausia mediacijos asociacijų federacija, turinti išsamų mediacijos tarpininkų registrą. Į MfN registrą įtraukiami tik griežtus kokybinius kriterijus atitinkantys mediacijos tarpininkai. Pavyzdžiui, yra nustatytas mediacijos tarpininkų etikos kodeksas. MfN interneto svetainėje taip pat skelbiama nepriklausoma informacija apie mediaciją ir mediacijos tarpininkus Nyderlanduose.

Antrasis yra tarptautinis ADR registras. Jo svetainėje galima susirasti mediacijos tarpininką ir įvairios informacijos mediacijos temomis.

Nyderlandų teisės sistemoje taip pat taikoma mediacijos iniciatyva. T. y. bylą nagrinėjantis apylinkės teismas arba apeliacinis teismas informuoja jos šalis apie galimybę pasirinkti mediaciją. Apeliacinis teismas taip pat gali nurodyti šalims kreiptis į tėvų konsultaciją, kurioje problema gali būti išspręsta mediacijos būdu.

Informaciją apie mediaciją taip pat teikia Teisinės informacijos ir pagalbos tarnyba (*Juridisch Loket*) ir Teisinės pagalbos taryba (*Raad voor de Rechtsbijstand*).

Tam tikromis aplinkybėmis mediacijos išlaidos gali būti iš dalies arba visiškai padengiamos.

Nuorodos

<http://www.nmi-mediation.nl>

<http://www.adr-register.com/nl>

<http://www.rechtspraak.nl/hoer-werkt-het-recht/mediation-naast-rechtspraak>

<http://www.juridisch.nl>

<http://www.rechtsbijstand.nl>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 23/10/2018

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Austrija

Austrijoje šeimos bylose teismas daro viską, kad būtų priimtas draugiškas sprendimas. Šiuo tikslu jis taip pat gali įpareigoti surengti pradinę informacinę sesiją apie mediaciją arba rekomenduoti mediaciją (Ne ginčo teisenos įstatymo (*Außerstreitgesetz*)).

107 straipsnio 3 dalies 2 punktas). Pagal Austrijoje taikomą šeimos mediacijos tvarką įmanoma sudaryti dviejų valstybių mediatorių grupę, tačiau ji sudaroma *ad hoc*, bendradarbiaujant Federalinei teisingumo ministerijai (*Bundesministerium für Justiz*) kaip centrinei institucijai ir privačioms mediacijos asociacijoms.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 03/09/2018

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Lenkija

Tarpininkavimo procedūros šeimos, santuokos nutraukimo ir separacijos bylose

Tarpininkavimas yra savanoriško, konfidencialaus ginčo sprendimo forma, kai konflikto arba ginčo šalys stengiasi susitarti pačios, padedamos neutralaus ir nešališko tarpininko. Tai, kokie dalykai aptariami per tarpininkavimo procedūrą, priklauso nuo dalyvių. Dalykai, dėl kurių reikia susitarti, gali būti susiję su sutuoktinių taikinimu, separacijos sąlygų nustatymu, naudojimosi tėvystės teisėmis formomis, bendravimu su vaikais, šeimos poreikių tenkinimu, vaiko išlaikymu ir parama vaikui, taip pat su turiniais ir būsto klausimais. Tarpininkaujant sudarytame susitarime dėl ginčo sprendimo taip pat gali būti aptartas paso išdavimas, pasirinktas vaiko švietimas, ryšiai su tolimesniais šeimos nariais ir (arba) vaiko turto valdymas.

Tarpininkavimo nauda

- Tarpininkavimas padeda sušvelninti neigiamas emocijas, suprasti savo pačių ir kitų poreikius ir taip mažinti dėl konflikto atsiradusią psichologinę naštą.

Kaip byla perduodama spręsti tarpininkavimo būdu?

- Tarpininkavimas gali būti vykdomas prieš iškeliant bylą teisme arba prasidėjus teismo procesui, teismo sprendimu.
- Bet kuriuo atveju, su tarpininkavimu turi sutikti abi šalys.
- Kiekviena šalis gali prašyti tarpininkavimo bet kuriuo teismo proceso etapu.

Kas priima sprendimą dėl tarpininko pasirinkimo?

- Tarpininką šalys pasirenka drauge arba tarpininką paskiria teismas, pirmiausia iš asmenų, įtrauktų į nuolatinių tarpininkų sąrašą.

Kiek trunka tarpininkavimas?

- Teismo sprendimu pradėta tarpininkavimo procedūra neturėtų trukti ilgiau negu tris mėnesius, bet, jei pateikiamas bendras prašymas ar yra kita pagrįsta priežastis, gali būti pratęsta, jei taip ginčą išspręsti lengviau.

Tarpininkavimo eiga

- Gavęs teismo sprendimą, tarpininkas susisiekiama su šalimis, kad galėtų paskirti susitikimo datą ir vietą.
- Tarpininkas paaiškina tarpininkavimo procedūros taisykles ir eigą ir klausia šalių, ar jos sutinka su tarpininkavimu.
- Tarpininkavimas yra šalių diskusija dalyvaujant tarpininkui. Individualūs tarpininko ir bet kurios iš šalių susitikimai taip pat gali būti rengiami.
- Šalys gali nuspręsti nedalyvauti tarpininkavimo procedūroje.

- Tarpininkavimas yra konfidencialus. Tarpininkas negali atskleisti tarpininkavimo duomenų trečiosioms šalims. Tarpininkavimo protokole nėra šomi jokie sprendimai ar šalių pozicijos.
- Tarpininkas negali liudyti faktų, kuriuos sužinojo vykdydamas tarpininkavimo procedūrą, nebent šalys atleidžia jį nuo pareigos saugoti paslaptį.

Kokie galimi tarpininkavimo rezultatai?

- Tarpininkavimas gali baigtis abiem šalims priimtinu ir abiejų šalių pasirašytu susitarimu dėl ginčo sprendimo.
- Santuokos nutraukimo arba separacijos bylose tarpininkavimas gali baigtis sutuoktinių susitaikymu ir (arba) susitarimu arba abiem priimtinių teisinių pozicijų suformulavimu. Tai yra pagrindas bylai išspręsti teisme.
- Tarpininkas pateikia šalims protokolo kopiją.
- Tarpininkas pateikia teismui protokolą ir visus sudarytus susitarimus dėl ginčo sprendimo.
- Teismo patvirtintas tarpininkaujant sudarytas susitarimas dėl ginčo sprendimo turi teisinę teismo susitarimo galią, juo užbaigiamas teismo procesas.
- Teismas atsisako tvirtinti susitarimą dėl ginčo sprendimo, jei jis prieštarauja teisės normoms arba bendruomenės gyvenimo principams, juo norima išvengti teisės normų taikymo, jis yra painus arba jame yra viena kitai prieštaraujančių nuostatų.
- Jeigu vykdytinu paskelbtas susitarimas dėl ginčo sprendimo faktiškai nebuvo įvykdytas, jį galima perduoti teismo paskirtam vykdymo užtikrinimo pareigūnui.
- Jeigu ginčas neišsprendžiamas, šalys gali bandyti savo teises ginti per teismo procesą.

Kiek kainuoja tarpininkavimas?

- Tarpininkavimo išlaidas dengia šalys. Kiekviena šalis paprastai padengia pusę išlaidų, nebent susitaria kitaip.
- Šalis gali prašyti atleisti nuo tarpininkavimo išlaidų.
- Nepriklausomai nuo to, kaip byla baigiasi, teismas gali nurodyti šaliai atlyginti išlaidas, kurios patirtos dėl akivaizdžiai nepagrįsto atsisakymo dalyvauti tarpininkavimo procedūroje.
- **Jeigu ginčas išsprendžiamas prieš prasidedant teisminei nagrinėjimui, šaliai bus gražintas visas teismo mokestis.**
- **Jeigu ginčas išsprendžiamas dalyvaujant tarpininkui vėlesniu proceso etapu (prasidėjus teisminei nagrinėjimui), šaliai bus gražinta 75 proc. teismo mokesčio.**
- Jeigu santuokos nutraukimo arba separacijos bylos šalys susitaiko pirmosios instancijos teisme ir atsiima ieškinį, bus gražintas visas teismo mokestis, kuris buvo sumokėtas iškeliant bylą teisme. Jeigu šalys susitaiko iki proceso pabaigos antrosios instancijos teisme, bus gražinta 50 proc. už apeliacinį skundą sumokėto mokesčio.
- Jeigu tarpininkavimas yra neteisminis, atlygį tarpininkui nustato tarpininkavimo centras arba šalys dėl jo susitaria su tarpininku prieš prasidedant tarpininkavimui.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/05/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Portugalija

TARPININKAVIMAS ŠEIMAI PORTUGALIJOJE

Savanoriško dalyvavimo principas ir susitarimo patvirtinimas

Portugalijoje tarpininkavimas yra savanoriškas. Šeimos ginčo dėl vaikų šalys arba sutuoktiniai abipusiu susitarimu gali naudotis valstybiniu arba privačiu tarpininkavimu šeimai. Teismas taip pat gali siūlyti šeimai pasinaudoti tarpininkavimu, tačiau negali nurodyti naudotis tarpininkavimu be šeimos sutikimo. Tarpininkavimu šeimai galima pasinaudoti prieš ieškinį pateikiant teismui arba Civilinės registracijos biurui (*Conservatória do Registo Civil*) arba ieškinį pradėjus nagrinėti. **Bet kuriuo atveju, su šeimos byla susijęs susitarimas turi būti patvirtintas, tik tada taps vykdytinas.** Šalių atstovai (jei jų yra) taip pat gali dalyvauti tarpininkavimo sesijose ir praktiškai kartais taip daro. Balandžio 19 d. įstatyme Nr. 29/2013 išsamiau išdėstyti tarpininkavimui taikytini principai.

Tarpininkavimas teisme

Jeigu šalys pasinaudoja **tarpininkavimu šeimai prieš pateikdamos ieškinį** ir sudaro susitarimą, šalys turėtų **kreiptis į pasirinktą Civilinės registracijos biurą, kad jis** patvirtintų susitarimą. Tokiuose susitarimuose gali būti aptarti klausimai dėl sutuoktinių (pvz., dėl santuokos nutraukimo, sutuoktinių išlaikymo išmokų, šeimos namų, buvusio sutuoktinio pavardės naudojimo) ir dėl vaikų (pvz. sudaromas prie susitarimo dėl santuokos nutraukimo pridedamas susitarimas dėl tėvų atsakomybės arba dėl suaugusio palikuonio išlaikymo išmokų). Prieš susitarimo patvirtinimą registracijos biure Valstybinio prokuroro biuras (*Ministério Público*) parengia nuomonę dėl susitarimo nuostatų, susijusių su tėvų atsakomybe už nepilnamečius.

Jeigu tarpininkavimas vyksta prieš pateikiant ieškinį teismui ir **vienintelis jo tikslas yra susitarti dėl tėvų atsakomybės už nepilnamečius** (be pridedamo susitarimo dėl santuokos nutraukimo arba teisminės separacijos), šalys turės prašyti kompetentingo teismo patvirtinti susitarimą.

Jeigu **tarpininkavimas šeimai vyksta tebevykstant teisminiams veiksams**, tarpininkavimo eiga yra tokia:

- Kai teisme sprendžiamas tėvų atsakomybės klausimas (pvz., dėl globos, lankymo, nepilnamečių išlaikymo išmokų), vykdomas specialus techninio nagrinėjimo ir tarpininkavimo etapas. Jeigu šalys pakviečiamos susitikti su teisėju, bet joms susitarti nepavyksta, teisėjas atideda derybas dviem–trimis mėnesiams ir pasiūlo šalims pasinaudoti vienu iš šių alternatyvių mechanizmų: tarpininkavimu, jei šalys su tuo sutinka arba to prašo, arba specialiu techniniu nagrinėjimu, kurį vykdo teismo techninės paramos tarnybos. Pasibaigus atidėjimo laikotarpiui, derybos atnaujinamos ir, jei vienu iš pirmiau paminėtų būdų buvo susitarta, teisėjas susitarimą apsvarsto ir patvirtina. Jeigu susitarimas nesudaromas, prasideda bylinėjimosi etapas.
- Paprastai visose civilinėse bylose, įskaitant sutuoktinių bylas (pvz. dėl santuokos nutraukimo, teisminės separacijos, sutuoktinių ir buvusių sutuoktinių išlaikymo išmokų, šeimos namų priteisimo, kai nėra pradinės sutarties) pagal Civilinio proceso kodekso (*Código de Processo Civil*) 273 straipsnį teismui leidžiama stabdyti procesą ir perduoti bylą spręsti tarpininkavimo būdu, nebent kuri nors iš šalių tam prieštarauja.
- Pagal Civilinio proceso kodekso 272 straipsnio 4 dalį šalys taip pat gali abipusiu susitarimu prašyti sustabdyti procesą trimis mėnesiams ir kreiptis į tarpininką savo iniciatyva.

Jeigu pirmiau nurodytais atvejais **susitariama** tarpininkavimo būdu, teismo procesui tebevykstant, šalys privalo **prašyti teismo patvirtinti susitarimą.**

Ieškiniai šeimos bylose, kurios priklauso valstybinio registro kompetencijai, turi būti teikiami kartu su išankstiniu abiejų šalių susitarimu, antraip jie patenka į teismų kompetencijos sritį. Dėl tos priežasties prieš pateikiant ieškinį gali būti naudinga pasinaudoti tarpininkavimu šalių iniciatyva. Jeigu procedūra pradeda civilinės registracijos biure, pagal sausio 13 d. Dekreto-įstatymo Nr. 272/2001 14 straipsnio 3 dalį registras turėtų informuoti santuoką nutraukti norinčius sutuoktinius apie galimybę pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis. Pagal šią nuostatą šalims leidžiama, civilinės registracijos biure abipusiu susitarimu pradėti santuokos nutraukimo procedūrai tebevykstant, kreiptis į tarpininką, kad šalys galėtų susitaikyti, arba, jei Valstybinio prokuroro biuras tai siūlo, kad tarpininkas peržiūrėtų prie susitarimo dėl santuokos nutraukimo pridėtą susitarimą dėl tėvų atsakomybės.

Valstybinio arba privataus tarpininko pasirinkimas, tarpininkavimo trukmė ir išlaidos

Tarpininkavimas šeimai, remiantis Civilinio proceso kodekso 272 straipsnio 4 dalyje išdėstytu principu, paprastai trunka **ne ilgiau kaip tris mėnesius**. Tarpininkavimas gali trukti ilgiau tik išimtiniais ir pagrįstais atvejais.

Jeigu šalys nori pasinaudoti **privataus tarpininkavimo paslauga**, turi sumokėti mokesčius tarpininkui. Ši suma, tarpininkavimo taisyklės ir grafikas nustatomi tarpininkavimo protokole, kurį šalys ir tarpininkas pasirašo tarpininkavimo pradžioje. Teisingumo ministerija veda valstybinių ir privačių tarpininkų sąrašą ir šalys gali su juo susipažinti prieš pasirinkdamos privatų tarpininką: <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>.

Norėdamos pasinaudoti **valstybinio tarpininkavimo paslauga**, šalys turėtų kreiptis į Politikos ir teisingumo generalinio direktorato Alternatyvių ginčų sprendimo būdų biurą (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) su prašymu surengti įvadinę tarpininkavimo sesiją. Sesiją galima užsakyti telefonu, *e. paštu* arba užpildžius formą internete. Per įvadinę valstybinio tarpininkavimo sesiją šalys ir tarpininkas pasirašo tarpininkavimo protokolą. Nustatomas terminas, sudaromas sesijų grafikas ir paaiškinamos procedūros taisyklės.

Valstybinio tarpininkavimo šeimai kaina yra 50 eurų kiekvienai šaliai, nepriklausomai nuo to, kiek sesijų planuojama surengti. Šį 50 eurų mokesčių kiekviena šalis sumoka valstybinio tarpininkavimo procedūros pradžioje. Mokesčių valstybinėje sistemoje dirbantiems tarpininkams šalys nemoka. Juos moka Politikos ir teisingumo generalinis direktoratas pagal teisinių paslaugų įkainius.

Valstybinio tarpininkavimo sesijos gali vykti Politikos ir teisingumo generalinio direktorato patalpose arba savivaldybės, kurioje šalys gyvena, suteiktose patalpose.

Per valstybinio tarpininkavimo procedūrą šalys gali pasirinkti tarpininką iš atrinktų valstybinių tarpininkų sąrašo. Jei to nepadaro, Politikos ir teisingumo generalinio direktorato Alternatyvių ginčų sprendimo būdų biuras paskirs vieną tarpininką iš valstybinių tarpininkų sąrašo eilės tvarka, atsižvelgdamas į atstumą iki šalių gyvenamosios vietos. Paprastai ši paskyrimo procedūra atliekama elektroniniu būdu.

Jeigu šalys turi teisę gauti **teisinę pagalbą**, ši pagalba gali apimti ir tarpininkavimo išlaidas.

Tarpvalstybinis tarpininkavimas ir tarpininkavimas dalyvaujant keliems tarpininkams

Jeigu kyla **tarpvalstybinis ginčas** ir dėl to tiesiogines sesijas surengti neįmanoma, galima naudotis vaizdo konferencijų sistemomis, kad tarpininkavimas vyktų lengviau.

Portugalijoje **tarpininkai iš kitų valstybių narių** gali ne tik užsiregistruoti, kad būtų įtraukti į Teisingumo ministerijos sudaromą šeimos tarpininkų sąrašą (į kurį įeina valstybiniai ir privatūs tarpininkai), jie taip pat gali būti atrenkami į valstybinių šeimos tarpininkų sąrašą (viešojo konkurso būdu). Abiem atvejais tai bus daroma tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikomos nacionaliniams tarpininkams.

Portugalijoje **tarpininkavimas dalyvaujant keliems tarpininkams yra leidžiamas** ir valstybinėje sistemoje, ir privataus tarpininkavimo sistemoje. Tarpininkavimą dalyvaujant keliems tarpininkams gali rinktis šalys arba jis gali vykti tarpininkui pasiūlius, jei tarpininkas mano, kad toks metodas byloje tinkamiausias.

Naudingos nuorodos

Prisijunkite prie interneto svetainės <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>. Joje rasite nacionalinių tarpininkavimo teisės aktų *saitą*, valstybinių ir privačių šeimos tarpininkų sąrašo *saitą*, informacijos apie tarpininkavimą šeimai ir tarpininkavimą apskritai *saitą*.

Prašymus dėl valstybinio tarpininkavimo galima teikti telefonu + 351 808 26 2000, *e. paštu* smf@gral.mj.pt arba užpildžius formą internete <http://smf.mj.pt/>.

Baigiamoji pastaba

Šioje faktų suvestinėje pateikta informacija yra bendro pobūdžio ir nėra baigtinė; kontaktiniam asmeniui, Europos teisminiam tinklo civilinėse ir komercinėse bylose, teismams ir jokiems kitiems asmenims ji nėra privaloma. Tai nereiškia, kad susipažinti su galiojančiais taikytiniais teisės aktais nebereikia.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei

Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 28/01/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Rumunija

Įstatymu Nr. 192/2006 reglamentuojamas tarpininkavimas ir tarpininko profesijos organizaciniai aspektai, jame taip pat išdėstytos bendrosios nuostatos, nuostatos dėl tarpininko profesijos (tarpininko sertifikavimo, leidimo teikti tarpininko paslaugas sustabdymo ir uždraudimo, Tarpininkavimo tarybos, tarpininko profesijos organizacinių aspektų ir vertimosi tarpininko veikla, tarpininko teisių ir pareigų, tarpininko atsakomybės), tarpininkavimo procedūros (procedūros iki tarpininkavimo susitarimo sudarymo, tarpininkavimo susitarimo, tarpininkavimo eigos, tarpininkavimo procedūros užbaigimo) ir specialiosios nuostatos dėl šeimos ginčų ir baudžiamųjų bylų.

Šalys dalyvauti informaciniame susitikime apie tarpininkavimo pranašumą, taip pat ir tais atvejais (jei taip nutinka), kai teismo procesas kompetentingame teisme jau būna prasidėjęs, jei ginčus norima spręsti šiuo metodu. Dalyvavimo informaciniame susitikime apie tarpininkavimo pranašumą įrodymas yra informaciją suteikusių tarpininko išduotas informacinis pažymėjimas. Informavimo apie tarpininkavimo pranašumą procedūrą gali atlikti teisėjas, prokuroras, juridinis patarėjas, advokatas arba notaras; tokiais atvejais tai pažymima raštu.

Tarpininkavimo dalykas gali apimti ne vien asmens teises, tokias kaip asmens statusas, arba kitas teises, kuriomis šalys gali naudotis pagal susitarimą arba kurį nors kitą aktą.

Visoms šalims tarpininkaujama vienodai, neatsižvelgiant į rasę, odos spalvą, tautybę, etninę kilmę, kalbą, religiją, lytį, nuomonę, narysę politinėje partijoje, turtinę padėtį ar socialinę kilmę.

Tarpininkavimas yra viešojo intereso veikla. Vykdydamas savo pareigas tarpininkas neturi įgaliojimų priimti sprendimus dėl to, kokio turinio susitarimą dėl ginčo sprendimo šalys turi sudaryti, bet gali šalis konsultuoti, kad būtų užtikrintas susitarimo teisėtumas. Tarpininkauti galima dviem arba daugiau šalių. Šalys turi teisę laisvai pasirinkti savo tarpininką. Tarpininkauti gali vienas arba keletas tarpininkų. Teismai ir arbitražo institucijos, taip pat kitos institucijos, kurioms suteiktos jurisdikcinės funkcijos, informuoja šalis apie galimybę naudotis tarpininkavimo procedūra ir jos pranašumą ir ragina šalis naudotis šia priemone sprendžiant savo ginčus.

Šalys gali prašyti valstybinio notaro patvirtinti susitarimo dėl ginčo sprendimo autentiškumą. Valstybinio notaro parengtas dokumentas, kuriuo patvirtinamas į tarpininkavimo susitarimą įtraukto susitarimo dėl ginčo sprendimo autentiškumas, yra vykdytinas dokumentas.

Tarpininkavimo susitarimo šalys gali kreiptis į teismą ir apskųsti sprendimą dėl jų susitarimo dėl ginčo sprendimo patvirtinimo. Kompetentinga institucija yra arba apygardos teismas, kurio jurisdikcijai priklauso šalių buveinė, gyvenamoji vieta arba registruotas biuras, arba apygardos teismas, kurio jurisdikcijoje sudarytas tarpininkavimo susitarimas. Sprendimas, kuriuo teismas patvirtina šalių susitarimą dėl ginčo sprendimo, priimamas uždareme posėdyje ir yra vykdytinas dokumentas.

Specialiosios nuostatos dėl šeimos ginčų. Tarpininkavimu galima naudotis sprendžiant sutuoktinių nesutarimus dėl santuokos tęstinumo, santuokinio turto padalijimo, naudojimosi tėvystės teisėmis, vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, tėvų išmokų vaikui išlaikyti ir visus kitus tarp sutuoktinių kylančius nesutarimus dėl teisių, kuriomis jie gali naudotis pagal įstatymus. Šalių tarpininkavimo susitarimai sprendžiant bylas ir (arba) ginčus, susijusius su naudojimosi tėvystės teisėmis, tėvų išmokomis vaikui išlaikyti arba vaikų gyvenamosios vietos nustatymu sudaromi pritarimo sprendimais.

Sutuoktinių susitarimą dėl santuokos nutraukimo ir kitų santuokos nutraukimo klausimų šalys pateikia teismui, kompetentingam priimti sprendimą dėl santuokos nutraukimo.

Tarpininkas užtikrina, kad tarpininkavimo rezultatai neprieštarautų geriausiems vaiko interesams, ragina tėvus pirmiausia ir daugiausia vadovautis vaiko poreikiais ir užtikrina, kad tėvystės pareigų prisiėmimas, *de acto* separacija arba santuokos nutraukimas neturėtų žalingo poveikio vaiko auklėjimui ir raidai.

Prieš sudarant tarpininkavimo susitarimą arba (jei taip nutinka) per šią procedūrą tarpininkas atlieka išsamų patikrinimą, ar tarp šalių yra susiklostę išnaudojimo ar smurtiniai santykiai ir ar tokia padėtis gali daryti įtaką tarpininkavimui, ir nusprendžia, ar tokiomis aplinkybėmis tikslinga ginčą spręsti tarpininkavimo būdu. Jeigu per tarpininkavimo procedūrą tarpininkas sužino apie tai, kas kelia pavojų vaiko auklėjimui arba normaliai raidai ir jei tai labai kenkia geriausiems vaiko interesams, tarpininkas privalo apie tai pranešti kompetentingai institucijai.

Įstatyme Nr. 217/2003 dėl smurto šeimoje prevencijos ir kovos su smurtu šeimoje išdėstytos nuostatos dėl institucijų, kurioms pavesta vykdyti pareigas, susijusias su smurto šeimoje prevencija ir kova su smurtu šeimoje (kurių pareiga yra siūlyti ginčo šalims naudotis tarpininkavimu), smurto šeimoje prevencijos ir kovos su smurtu šeimoje įstaigų (įskaitant agresoriams skirtus paramos centrus, kurie teikia konsultavimo ir tarpininkavimo šeimai paslaugas ir, šalių prašymu, gali smurto šeimoje klausimus spręsti tarpininkavimo būdu), apsaugos tvarkos ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su smurtu šeimoje finansavimo.

Civilinio proceso tvarka teisėjas rekomenduoja šalims išspręsti savo ginčą taikiai, naudojantis tarpininkavimu, ir per visą procesą stengiasi šalis sutaisyti, teikdamas joms reikalingas konsultacijas.

Jei ginčą galima spręsti tarpininkavimo būdu, teisėjas gali paraginti visas šalis atvykti į informacinį susitikimą, kuriame supažindinama su naudojimosi šia procedūra pranašumu. Jei, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, teisėjas mano, kad to reikia, bet kuriuo teismo proceso etapu rekomenduoja šalims naudotis tarpininkavimu, kad būtų užtikrintas taikus ginčo sprendimas. Tarpininkavimas šalims nėra privalomas.

Jeigu teisėjas rekomenduoja tarpininkavimą, šalys privalo (jei prieš pateikdamos ieškinį teismui nebandė spręsti ginčo tarpininkavimo būdu) atvykti pas tarpininką ir išklausti informaciją apie tarpininkavimo pranašumą. Išklausiusios informaciją šalys nusprendžia, ar sutinka spręsti savo ginčą tarpininkavimo būdu.

Jeigu šalys susitaiko, teisėjas patvirtina jų susitarimą dėl ginčo sprendimo priimdamas teismo sprendimą.

Santuokos nutraukimo atveju kartu su prašymu nutraukti santuoką galima pateikti tarpininkavimo būdu sudarytą sutuoktinių susitarimą dėl santuokos nutraukimo ir, jei reikia, kitų papildomų santuokos nutraukimo klausimų.

Į Įstatymą Nr. 272/2004 dėl vaikų teisių apsaugos ir skatinimo įtrauktos nuostatos dėl vaikų teisių (civilinių teisių ir laisvių, alternatyvios šeimai aplinkos ir priežiūros, vaiko sveikatos ir gerovės, švietimo, poilsinės ir kultūrinės veiklos), dėl laikinai arba visam laikui tėvų apsaugos netekusių vaikų specialios apsaugos (patikėjimo šeimai, patikėjimo šeimai ekstremaliais atvejais, specializuotos priežiūros, specialių apsaugos priemonių taikymo stebėsenos), dėl vaikų apsaugos (dėl pabėgėlių arba apsaugos ginkluoto konflikto atvejais, vaikų, padariusių baudžiamąjį veiką, bet nepatrauktų baudžiamojon atsakomybėn, dėl kovos su smurtu, nepriežiūra, išnaudojimu, įskaitant ekonominį išnaudojimą, piktnaudžiavimu narkotikais ir visų formų smurtu, dėl vaikų, kurių tėvai išvykę į užsienį dirbti, dėl kovos su grobimu arba kitos formos prekyba žmonėmis), dėl institucijų ir tarnybų, kurioms pavesta vykdyti pareigas vaikų apsaugos srityje centriniu ir vietiniu lygmenimis, privačių organizacijų ir vaiko apsaugos sistemos finansavimo.

Valstybinės socialinės priežiūros tarnybos pareiga – imtis reikalingų veiksmų ir užtikrinti, kad rizikos situacijos, dėl kurių vaikas gali būti atskirtas nuo savo tėvų, būtų pastebėtos anksti ir būtų užkirstas kelias piktnaudžiaujamam tėvų elgesiui ir smurtui šeimoje. Visada prieš vaiką atskiriant nuo tėvų ir apribojant naudojimąsi tėvystės teisėmis, turi būti sistemiškai teikiamos įstatyme nustatytos paslaugos ir pagalba, ypač daug dėmesio skiriant tinkamam tėvų informavimui ir konsultavimui, gydymui arba tarpininkavimui pagal paslaugų schemą.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/01/2017

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Slovėnija

Slovėnijoje tarpininkavimas reglamentuojamas [Tarpininkavimo civilinėse ir komercinėse bylose įstatymu](#) (*Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah – ZMCGZ, Uradni list RS* (Slovėnijos Respublikos oficialusis leidinys), UL RS Nr. 56/08). Pagal šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalį įstatymu remiamasi, kai tarpininkaujama šeimos bylose nagrinėjant pretenzijas, dėl kurių šalys gali laisvai susitarti ir kurias gali laisvai išspręsti. Be to, šeimos santykiams taikomas [Alternatyvių ginčų sprendimo būdų taikymo teismo bylose įstatymas](#) (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov – ZARSS, UL RS Nr. 97/09 ir Nr. 40/12 – ZUJF*). Pagal šį įstatymą teismas privalo leisti šalims teisinį ginčą spręsti tarpininkavimo būdu.

Įstatymo ZARSS 22 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad tarpininkavimas sprendžiant ginčus dėl tėvų ir vaikų santykių yra nemokamas, nes visas mokesčių tarpininkui ir tarpininko kelionės išlaidas dengia teismas, ne šalys. Tai taip pat galioja byloms, kuriose, be ginčo dėl tėvų ir vaikų santykių, tarpininkavimo būdu sprendžiami klausimai dėl sutuoktinių turtinių santykių.

Pagal [Tarpininkų teismo programose taisyklių](#) *Pravilnik o mediatorjih v programih sodišč*, UL RS Nr. 22/10 ir Nr. 35/13) 2 straipsnį tarpininkų sąrašą pagal įstatymą ZARSS administruojantis teismas, atsižvelgdamas į programos poreikius, nusprendžia, kiek daugiausiai tarpininkų galima įrašyti į konkrečios srities sąrašą. Tarpininkavimo šeimos bylose atvejais priimdamas sprendimą dėl tarpininkų skaičiaus sąrašė teismas privalo atsižvelgti į tai, kad tarpininkavimą sprendžiant ginčus dėl tėvų ir vaikų santykių gali vykdyti du tarpininkai, vienas kurių turi būti išlaikęs advokatūros egzaminą, o kitas turėti ekspertinių žinių ir patirties psichologijos arba kitoje panašioje srityje.

Mūsų įstatymuose nėra kitų tarpininkavimo šeimos bylose taisyklių. Naujajame Šeimos kodekse tarpininkavimo šeimos bylose tvarka turėtų būti išdėstyta išsamiau.

Tarpininkų sąrašas pagal sritis ir konkrečius teismus pateiktas konkrečių teismų interneto svetainėse, taip pat Teisingumo ministerijos interneto svetainėje – Teisingumo ministerija veda centrinį teismo programose pagal įstatymą ZARSS dalyvaujančių tarpininkų registrą.

Susiję interneto svetainių saitai:

[Bendra informacija apie tarpininkavimą](#) (atskiros informacijos apie tarpininkavimą šeimai saito nėra)

[Centrinis tarpininkų registras](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 23/03/2018

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Slovakija

1. Bendra informacija apie tarpininkavimą

Slovakijos Respublikoje tarpininkavimas sprendžiant šeimos teisės klausimus vyksta tik tada, jei tarpininkavimo procedūroje dalyvaujama savanoriškai; tarpininkavimą vykdo tarpininkai, kurie nėra šeimos teisės specialistai. Teismas neprivalo nurodyti arba rekomenduoti ginčą spręsti tarpininkavimo būdu. Teismas gali tik patarti šalims pabandyti ginčą išspręsti tarpininkavimo būdu.

2. Slovakijos tarpininkų sąrašo saitas

Slovakijos interneto svetainės, kurioje galima rasti tarpininkų sąrašą, saitas – <http://www.komoramediatorov.sk/> (čia išvardyti Slovakijos tarpininkų rūmų (*Slovenská komora mediátorov*) nariai) ir <http://www.najpravo.sk/> (čia tarpininkai išvardyti pagal regioną arba apskritį, kurioje yra įsikūrę). Visas profesinį mokymą dirbti tarpininku baigusių tarpininkų sąrašas pateiktas Slovakijos Respublikos teisingumo ministerijos interneto svetainėje (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) <http://www.justice.gov.sk/>.

3. Tarpininkavimo šeimos teisės klausimais ir tarpininkavimo apskritai interneto svetainės saitas

Bendra informacija apie tarpininkavimą skelbiama Slovakijos tarpininkų rūmų interneto svetainėje <http://www.komoramediatorov.sk/> ir interneto svetainėje <http://www.najpravo.sk/>.

4. Slovakijos teisės aktų saitas

Specialūs nacionalinės teisės aktai dėl tarpininkavimo šeimos teisės klausimais dar nepriimti. Tarpininkavimo procedūra šioje srityje, kaip ir visose kitose srityse, kuriose galima naudotis tarpininkavimu ginčams spręsti neteisminiu būdu, vyksta vadovaujantis [Įstatymu Nr. 420/2004 dėl tarpininkavimo ir tam tikrų aktų keitimo iš dalies](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisinio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 10/07/2019

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Suomija

Suomijoje yra trys skirtingos šeimos mediacijos procedūros: 1) neteisminė mediacija; 2) teisminė mediacija kaip atskira procedūra ir 3) mediacija įgyvendinant sprendimą dėl vaiko globos ar teisės bendrauti.

1. Neteisminė mediacija

Pagal Santuokos įstatymą (234/1929) šeimoje kylantys ginčai ir teisiniai klausimai pirmiausia turėtų būti sprendžiami šeimos narių tarpusavio derybomis ir susitarimu. Jeigu šeimos nariams sprendžiant ginčą reikia išorinės pagalbos, jie gali prašyti, kad jiems padėtų šeimos mediatoriai, kuriuos parūpina savivaldybių socialinės rūpybos tarybos. Paprastai šiai užduočiai skiriami šeimos mediatoriai yra rados ir šeimos konsultacijų tarnybų bei kitų socialinių tarnybų darbuotojai. Šeimos mediacija yra atskira procedūra, rengiama atskirai nuo kitų socialinių ir šeimos konsultavimo paslaugų, jos tikslas – išspręsti šalių ginčus diskutuojant ir derantis tarpusavyje. Mediacijos paslaugas teikia ne tik savivaldybės, bet ir bažnyčios šeimos konsultavimo centrai, taip pat kitos organizacijos ir asmenys, turintys teisę dalyvauti mediacijoje.

Konkreiti mediatoriaus užduotis – apsaugoti vaikų teises, kai yra nutraukiama santuoka. Mediatorius padeda tėvams draugiškai susitarti visais klausimais, susijusiais su vaikais. Tai, be kita ko, reiškia susitarimus dėl to, ar vaikus toliau globos abu tėvai, su kuo jie gyvens ir kaip susitikinės su kitu iš tėvų, ir kaip tėvai dalyvis pareigas rūpintis savo vaikais. Jeigu tėvai susitaria, mediatorius padeda jiems sudaryti sutartį. Kad sutartis būtų vykdytina, mediatorius prašo tėvų kreiptis į vaikų gerovės pareigūną, kad jis patvirtintų sutartį. Patvirtinta sutartis prilyginama teismo sprendimui.

Šeimos mediacija yra neprivaloma, konfidenciali ir nemokama. Visa šeima arba sutuoktiniai kartu ar atskirai gali susisiekti su šeimos mediacijos tarnybomis.

2. Teisminė mediacija

Teismai gali rengti mediaciją bylose, susijusiose su vaikų globa, būstu, teise bendrauti ir finansine parama vaikams (Įstatymo dėl mediacijos civilinėse bylose ir susitarimų patvirtinimo bendrosios kompetencijos teismuose 10 straipsnis, 394/2011). Mediacija yra atskira procedūra nuo teismo proceso. Ji neprivaloma, tačiau būtinas abiejų tėvų sutikimas. Ji greitesnė ir pigesnė nei teismo procesas.

Mediacija pradedama, kai šalys paprašo teismo inicijuoti mediaciją. Mediacijai galima perduoti bylą, kuri jau pradėta nagrinėti teisme. Mediaciją galima bet kada nutraukti. Mediatorius yra eksperto, paprastai psichologo arba socialinio darbuotojo padedamas teisėjas. Mediacijos šalims gali padėti jų pasirinktas advokatas ar kitas padėjėjas. Teisminės mediacijos atveju galima prašyti teisinės pagalbos iš valstybės lėšų padėjėjo išlaidoms padengti. Teisminėje mediacijoje būtina apsaugoti vaiko interesus. Spręsdamas, ar susitarimą galima patvirtinti, teismas privalo atsižvelgti į Įstatymą dėl vaiko globos ir teisės bendrauti (361/1983) ir Vaiko išlaikymo įstatymą (704/1975). Patvirtinta sutartis prilyginama teismo sprendimui. Jeigu susitarti nepavyksta, teismas baigia nagrinėti bylą. Jeigu nagrinėjant bylą teisme ji perduodama mediacijai, paaiškėjus, kad mediacija nesėkminga, byla grąžinama teismui.

3. Mediacija kaip vykdymo proceso dalis

Ši mediacijos forma galima tik jeigu vienas iš tėvų pradėjo vykdymo procesą apylinkės teisme. Tokiu atveju teismo sprendimas jau yra, tačiau vienas iš tėvų jo nevykdo.

Pagal Įstatymą dėl sprendimų dėl vaiko globos ir teisės bendrauti vykdymo (619/1996) teismas paprastai paskiria mediatorių tais atvejais, kai teismo prašoma vykdyti sprendimą dėl globos ar teisės bendrauti. Paprastai mediatorius yra vaiko psichologiją išmanantis psichologas, vaiko apsaugą išmanantis socialinis darbuotojas arba vaiko gerovės pareigūnas. Mediacijos tikslas – palengvinti vaiko tėvų ar kitų suinteresuotųjų asmenų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti vaiko gerovę. Mediatorius surengia tėvų susitikimą ir privačiai kalbasi su vaiku (arba vaikais), kad sužinotų, ko jie nori ir ką galvoja, jei tai įmanoma, atsižvelgiant į vaiko (ar vaikų) amžių ir raidos lygį. Mediatorius parengia teismui mediacijos ataskaitą. Jeigu per mediaciją tėvai nesusitaria, teismas priima sprendimą byloje vadovaudamasis, be kita ko, mediatoriaus ataskaita.

Apie mediatorius

Už šeimos mediacijos surengimą atsako savivaldybės socialinės rūpybos tarybos. Savivaldybių kontaktiniai duomenys pateikiami:

<http://www.kunnat.net/fi/Yhteystiedot/kunta-alan-yhteystiedot/kunnat/Sivut/default.aspx>

Suomijos advokatūra apmoko teisininkus būti mediatoriais šeimos teisės ginčuose:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/etsi_asianajaja

Už teisminę mediaciją atsako apylinkių teismai. Kontaktiniai apylinkės teismų duomenys pateikiami Teismų administracijos interneto svetainėje adresu <http://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>

Apie mediaciją

Mediacija Teismų administracijos interneto svetainėje: <http://oikeus.fi/fi/index/esitteet/perheasioidensovittelu.html>

Teisingumo ministerijos brošiūra apie teisminę mediaciją vykstant ginčams dėl globos:

https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html

Brošiūra anglų kalba: https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html

Nacionalinis sveikatos ir gerovės institutas, Vaiko apsaugos vadovas, šeimos mediacija:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erotilanteessa/perheasioidensovittelu>

Suomijos advokatūros draugiško šeimos teisės bylų sprendimo procedūra:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/sovintomenettely/sovintomenettely_perheasioissa

Suomijos mediacijos forumas:

<http://www.ssf-ffm.com/index.php>

Nacionalinės teisės aktai

Konkrečių nuostatų dėl šeimos mediacijos yra šiuose įstatymuose:

Santuokos įstatyme (234/1929):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=avioliitolaki#O1L5>;

Įstatyme dėl vaiko globos ir teisės bendrauti (361/1983):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

Įstatyme dėl sprendimų dėl vaiko globos ir teisės bendrauti vykdymo (619/1996):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960619>

Įstatyme dėl mediacijos civilinėse bylose ir susitarimų patvirtinimo bendrosios kompetencijos teismuose (394/2011):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110394>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 08/02/2018

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Švedija

Šeimos mediacija

Pagal bendrąjį Švedijos teisės principą bendru sutarimu priimami sprendimai laikomi geriausiais vaikui. Todėl taisyklės suformuluotos taip, kad pirmiausia būtų mėginama įtikinti tėvus susitarti jų vaikus paveikiančiais klausimais.

Su kuo susisiekti?

Ypatinga atsakomybė tenka socialinėms tarnyboms ir jos, be kita ko, turi siūlyti tėvams taikinimą (*samarbetssamtal*). Taikinimo proceso tikslas – padėti tėvams pasiekti susitarimą; žr. daugiau informacijos apie taikinimą. Jeigu tėvai susitaria, jų bendrą sprendimą galima įtraukti į susitarimą, kurį tvirtina socialinės tarnybos. Teismai pirmiausia privalo pamėginti padėti tėvams susitarti tarpusavyje. Jei to nepavyksta padaryti, teismas gali įpareigoti taikyti taikinimą arba mediaciją (*medling*).

Kokioje srityje daugiausia leidžiama arba labiausiai įprasta taikyti mediaciją?

Šeimos mediacija teismo nagrinėjamosiose bylose naudojama, jeigu, pavyzdžiui, taikinimas nedavė rezultato, tačiau manoma, kad tėvai dar gali susitarti su jų vaikais susijusiais klausimais.

Ar yra specialios taisyklės, kuriomis būtina vadovautis?

Teismas sprendžia, kas bus paskirtas mediatoriumi. Pačiam sprendimui, kuriuo įpareigojama taikyti mediaciją, tėvų sutikimas nebūtinai, tačiau mediatoriui gali būti sunku atlikti savo užduotį, jeigu vienas iš tėvų aktyviai priešinasi mediatoriaus paskyrimui. Pasitaręs su teismu, mediatorius sprendžia, kaip rengti mediaciją. Mediatorių elgesio kodekso ar panašios tvarkos nėra.

Informavimas ir mokymas

Nacionalinės mediatorių mokymo organizacijos nėra.

Kiek kainuoja mediacija?

Mediatoriai turi teisę į pagrįstą užmokestį už darbą, laiką ir išlaidas. Šį užmokestį moka valstybė.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/01/2017